

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2013

Petra Veselá

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Vlastenecko-dobročinná obec baráčnická v Tachově

Petra Veselá

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor České dějiny

Bakalářská práce

Vlastenecko-dobročinná obec baráčnická v Tachově

Petra Veselá

Vedoucí práce:

Mgr. Petra Kodetová

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Konzultant:

PhDr. Jana Hutníková

Muzeum Českého lesa v Tachově

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013 .....

Touto cestou bych ráda poděkovala Mgr. Petře Kodetové za odborné vedení bakalářské práce. Zároveň děkuji i PhDr. Janě Hutníkové za rady a zprostředkování zdrojů k této studii.

Obsah:

1	ÚVOD	3
2	METODOLOGIE A POJMY	4
3	SPOLEČENSKO-KULTURNÍ POZADÍ	5
4	OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA BARÁČNÍKŮ A JEJICH CÍLE	7
4.1	Vznik názvu „Baráčníci“	7
4.2	Tradiční pojmenování pozic a předmětů	8
4.2.1	Baráčnické symboly	8
4.2.2	Kroje.....	9
4.3	Staročeské zvyky a obyčeje	10
5	VLASTENECKO-DOBROČINNÁ SAMOSTATNÁ OBEČ BARÁČNÍKŮ „HRANIČÁŘ“ V TACHOVĚ	10
5.1	Založení obce baráčníků	10
5.1.1	Důvody vzniku a poslání obce	12
5.1.2	Regule	13
5.1.3	Definice funkcí, slavnostní sliby a básně	19
5.1.4	Průběh schůzí baráčníků.....	24
5.2	Tachovští baráčníci v průběhu šedesáti let	28
5.2.1	Od založení k dvacátému výročí (1947–1966).....	28
5.2.2	Nejúspěšnější léta tachovského baráčnictva (1967 – 1986)	32
5.2.3	Problémy spolku a jeho následný zánik (1987 – 2007).....	34
5.3	Důvod zániku	36
5.4	Významní funkcionáři	37
6	ZÁVĚR	38

7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	42
7.1	Nepublikované prameny	42
7.2	Denní tisk.....	44
7.3	Rozhovory s pamětníci	44
7.4	Publikace	45
7.5	Elektronické zdroje	45
8	RESUMÉ	46
9	PŘÍLOHY	47
9.1	Fotografie	I
9.2	Tabulky.....	VII

1 Úvod

Důvodem vzniku této studie je absence jakékoliv publikace o tachovských baráčnicích. Jde tedy o první pokus zmapovat činnost Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově od založení v roce 1947 do jejího zániku, tedy do roku 2007. Tato doba, je v životě spolku dobou práce minimálně třech generací občanů. Tito lidé svým členstvím vyjadřovali sounáležitost k českým tradicím, lásku k vlasti a vzájemnou úctu. Jejich úkolem bylo zachování staročeských tradic a zároveň se snažili, aby dokázali, že tyto zvyky mohou přenést do současnosti. Činnost baráčníků v průběhu šesti desítek let byla ovlivňována jak vnějšími vlivy, tak vnitřním složením členské základny. Střídala se léta s bohatou činností s léty skromnými. Rozhodující vliv měla vždy chuť členů zapojit se do práce obce a vytvořit skupinu, která oživovala staročeské tradice a pomáhala, kde bylo potřeba. Každá generace však přišla s něčím dobrým, lze tedy říci, že jejich působnost přinesla mnoho pozitivního i pro město Tachov.

Práce je zaměřena na historii tachovských baráčníků. V první části studie je uvedena charakteristika baráčníků všeobecně. Tedy kdy vznikli, důvody vytvoření a jejich působnost během let. Následuje kapitola věnující se „Hraničáři“ v Tachově. Zde je podrobně popsáno, jak byl vytvořen, kdo byli zakladatelé, jeho proměna v průběhu času a zánik. Důraz je kladen taktéž na popis funkcí v obci, především pro lepší představu vnitřní činnosti. Cílem práce je tedy popsat fungování Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ jakožto jednotky velkého celku baráčnických obcí, zmapovat, jak moc se od ostatního baráčnictva lišili, zda na ně působily stejné vnější vlivy, nebo zda se potýkali se stejnými problémy jako ostatní baráčníci. Práce se taktéž zabývá porovnáváním vnitřního vývoje obce, srovná jednotlivé časové úseky, nárůst a pokles členstva, ale také frekvenci schůzovní činnosti, charitativních prací, pořádání akcí a v neposlední řadě také to, jak vnímali tachovští občané jejich působnost. Pro snadnější orientaci jsou k textu připojeny tabulky.

Po zániku „Hraničáře“ byly veškeré jejich kroniky předány do Muzea Českého lesa v Tachově. Zde zůstal obecní prapor a kroje, ostatní dokumenty byly převezeny do Státního okresního archivu v Tachově. Část dokumentů se nedochovala, protože ještě za působení baráčníků byla spálena. I přes tento problém však lze s prameny pracovat. Hlavním zdrojem pro studii jsou baráčnické kroniky, doplňující roli měly

v práci výpovědi pamětnic. Kroniky si baráčníci vedli už od prvního dne zasedání spolku a všechny byly psány česky. Za celou dobu jejich působnosti bylo zhotoveno celkem devět kronik, které byly zřídka kdy doplněny o obrazovou část. Každá z těchto kronik byla opatřena razítkem se znakem Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově. Tímto razítkem se označovaly veškeré důležité písemnosti. Dalším, neméně důležitým pramenem byly zakládající listiny a regule z roku 1947. Zde lze nalézt ideu tachovského baráčnictva a sestavení systému pro fungování obce. Studie také pracuje se vzory slibů a slavnostních projevů, které zároveň popisovali funkci členů v obci. Poslední skupinou písemných pramenů jsou články v novinách, které vznikaly při výročních akcí.

Přestože mnoho baráčnických obcí dodnes funguje po celé republice, jejich publikační činnost je velmi skromná. Část spolků vydává vlastním nákladem výroční sborníky či publikace, avšak ne všechny jsou dostupné. Přístupnějším pramenem pro obecnou charakteristiku jsou internetové zdroje. Mnoho baráčnických obcí si zakládá webové stránky, aby informovali veřejnost, avšak v některých tématech se jejich informace rozcházejí. Proto se práce o internetové zdroje opírá pouze okrajově. Nejdůležitější publikací, která vyšla o českých baráčnících je kniha od Antonína Soukupa – *Vznik a působnost čl. Baráčnictva: Staročeské zvyky a obyčeje. Proslovy a básně*. V tomto díle Soukup popisuje působnost baráčníků do roku 1936. Studie se taktéž opírá o publikaci ze soukromé sbírky Jaroslavy Kořenové, kterou vydal Václav Šuš – *70 let baráčníků v Radomyšli*. Tato kniha se zabývá působení baráčníků v Radomyšli, avšak mimo jiné popisuje baráčníky v celé zemi. Tato práce je jedinečná v tom, že shrnula jejich působnost až do dnešní doby.

Veškeré informace byly doplňovány rozhovory s pamětnicemi, které působily v baráčnických obcích. Od paní Jaroslavy Kořenové z České Kubice byly získány informace o českém baráčnictvu všeobecně, naopak od paní Heleny Procházkové byl získán přepis rozhovoru o tachovském „Hraničáři“.

2 Metodologie a pojmy

Pro potřeby této práce je použita komparativní metoda. V první řadě je v pojednání definován přesný objekt komparace, tedy baráčnictvo obecně a tachovští baráčníci. Díky aplikaci této metody je možné sledovat shody a rozdíly mezi těmito

dvěma skupinami. Přestože baráčníci existují i v zahraničí, tento výzkum pracuje pouze se spolky, které se nacházely na českém území. Oba dva objekty komparace prošly obdobným historickým vývojem, avšak probíhaly různým tempem. V práci je kladen důraz na srovnání vnitřních stanov i vnějších vlivů.

Ve studii se vyskytují výrazy, které jsou pro baráčnický spolek charakteristické. Pojem *soused* nebo *tetička* neznamená v této souvislosti příbuzenský ani sousedský vztah, jedná se pouze o oslovení muže (*soused*) a ženy (*tetička*), kteří jsou členy baráčnického spolku. Dále se v práci vyskytuje pojem *konšelstvo*. V tomto případě se jedná o skupinu členů baráčnické obce, která řídí její chod. Výraz „*Veleobec*“ je používána v souvislosti s administrativou. Jde o baráčnickou společnost, která kontroluje a řídí všechny baráčnické obce spadající pod její správu.

3 Společensko-kulturní pozadí

Po pádu ministra vnitra Alexandra Bacha v roce 1859 došlo k prvním vlnám uvolnění. Až tzv. Únorová ústava v roce 1861 umožnila rozvoj spolkového života. Pro baráčníky to byl důležitý moment, neboť byli odhodláni založit si svou dobročinnou skupinu. Došlo k tomu roku 1873, kdy vznikl v Kolíně první baráčnický spolek. Při této příležitosti bylo jejich sdružení pojmenováno podle kolínského hostince „*U Šleitrů*“, kterému se lidově přezdívalo „*Baráček*“.¹

Pro devadesátá léta devatenáctého století v českých zemích je charakteristickým rysem rozvoj aktivity měst a spolků. Společenské organizace jako dobrovolní hasiči či tělovýchovné jednoty přispěli k rozvoji městského společenského života. Svou aktivní činností přispívalo v tomto ohledu i české baráčnictvo. Ti se věnovali charitativním akcím a to především prezentací lidových zvyků. Výraznou osobností českých baráčníků byl Petr Guth, který je považován za zakladatele.²

V první dekádě dvacátého století bylo na baráčnictvo nahlíženo spíše kriticky a často i s posměchem. Pouze ojediněle bylo možné nalézt osoby, které jejich snahy hodnotily pozitivně. Proti kritickým hlasům se postavil Čeněk Zíbrt, český etnograf.³ V časopise „*Český baráčník*“ přišel s následujícími námitkami: „*Je-li dovoleno spolkům*

¹ EFMERTOVÁ, Marcela C., *České země v letech 1848–1918*, Praha: Libri, 1998, s. 594.

² SOUKUP, Antonín, *Vznik a působnost čl. Baráčnictva: Staročeské zvyky a obyčeje. Proslovy a básně*. Praha 1936, s. 12.

³ TURKOVÁ, Miloslava, *Lidové zábavy ve společenském životě města na počátku 20. století*. In: *Národopisná revue* 1/92, s. 26.

a besedám zařad'ovati na program zábav a šibřinek výkvěty městských odrhovaček, módních ‚pepických‘ popěvků a výstupů komických, je-li dovoleno přestrojovati se při zábavách těch v čínské a indiánské kostýmy, proč se má hned měřiti jiným loktem. Když vedle zábav vylíčených baví se příslušníci baráčnických sdružení v krojích českého sedláka a selky, napodobují způsoby, zpěvy, tance, obřady a slavnosti podle vzoru lidu českého, jako bývalo místy a dosud je na venkově? Proč se má okřikovat tyto snahy, když z výtěžků kupují knihy, podporují chudou školná mládež a přispívají ke všem národním podnikům.“⁴

Důležitým krokem a největším finančním počinem českých baráčníků byla výstavba české menšinové školy ve Věžovaté Pláni v Pošumaví. Pro baráčníky byl tento podnět zásadní z toho důvodu, že se dostali do podvědomí českého lidu, který si postupem času začal jejich práce vážit, a již se na baráčníky nenahlíželo tak kriticky. Dne 6. srpna 1906 bylo uskutečněno vysvěcení baráčnické školy. Přestože si tímto krokem naklonili na svou stranu český národ, německému obyvatelstvu stavba školy vadila. „Když vlak s účastníky zájezdu vjížděl do poslední stanice Kaplice, spatřili ti, kteří vyhlížejíce z oken, místo českých přátel Pláně Věžovaté řadu četnictva s bodáky. Byla totiž obava před násilnostmi Němců, kteří se uskutečnění, vybudování a povolení české školy do poslední chvíle bránili. Vystupujícím Čechům bylo nařizeno úředními orgány, že se nesmí pronášeti uvítací proslovy. (...) Škola při svěcení byla zneuctěna rozbíjením oken a poškození pamětních desek. (...) Ba dokonce i starosta obce Franz Steffl opovážil se stříletí při vyučování do oken.“⁵ Tato akce však baráčníky neodradila od dalších úkonů.

Až do první světové války, ale i po ní se nadále tato skupina věnovala podpůrné a charitativní činnosti. Kupříkladu během první světové války baráčníci mezi sebou vybírali finanční částky, kterými podporovali vdovy po padlých vojácích. „Schůzovní činnost župy přežila i období protektorátu (jednání členských schůzí se povolovalo bez krojů, výzdoby sálů a zpívání hymen), ale i totalitní padesátá léta, snad pro to, že jejich program byl prohlašován za národopisný, budovatelský a vzdělávací.“⁶ Po „sametové

---

⁴ TURKOVÁ, s. 26.

⁵ SOUKUP, s. 13 an.

⁶ JANEČKOVÁ, Jitka, „Druhý život“ Jana Sladkého Koziny v legendách a tradicích. In: Minulosti západočeského kraje XLII, Plzeň: albis international, 2007, s. 218

revoluci“ už nebyla jejich činnost tak intenzivní jako předtím. Od této doby je hlavní náplní baráčníků dodržování českých tradic a zvyklostí.⁷

Od vzniku až do současnosti je možné pozorovat vývoj českého baráčnictva v závislosti na společenském a kulturním dění. V počátcích byl problém se získáním vážnosti u obyvatelstva. Jejich počínání tehdy přišlo Čechům zbytečné až komické. I přes problémy, se nakonec na baráčníky začalo pohlížet jako na spolek, který byl ku prospěchu obyvatelům, převážně chudině. V roce 1989 se jejich náplň práce změnila. Dále pokračovali ve své činnosti, avšak se více zaměřili na prezentaci lidových tradic. Tato podoba jim zůstala.

4 Obecná charakteristika baráčníků a jejich cíle

4.1 Vznik názvu „Baráčníci“

Existuje několik teorií, jak pojmenování baráčníků vzniklo. Člověku, který slyší pojem „Baráčník“ prvně, se často vybaví osoba vlastníci nemovitost. Za pravdu tomu dává i Ottův slovník naučný. Jeho definice pojmu barák, tedy slova, od kterého se baráčníci v tomto případě odvozují, „*slove každá chata, ať již z kletí, z prken, nebo z neotesaných kamenů zhotovená. V obecném životě nazývá se tak hlavně chata bez polí a její majitel baráčník*“⁸. Ovšem vlastnictví „baráku“ nebylo důvodem vzniku baráčníků. Lze tedy říci, že spojitost s tímto výrazem je pouze slovně odvozená, nikoliv, že by jasně definovala činnost baráčnických obcí.

Další variantou původu slova je tvrzení, že spolek baráčníků je pojmenován podle spisovatele Josefa Baráka, který se zasloužil po pádu Bachova absolutismu o rozvoj spolkového života v českých zemích. Jak již bylo uvedeno, baráčnické spolky začaly vznikat po vydání únorové ústavy, tedy v době, kdy značnou mírou působil Josef Barák v novinách. I když by se obrozenecké tendence Baráka daly srovnávat se snahou o vlastenectví u českých baráčníků, není zde žádný důkaz, že by na hnutí baráčnictva jakkoliv působil.⁹

---

⁷ JANEČKOVÁ, s. 218.

⁸ *Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Díl III. (B – Bianchi). Praha 1890, s. 275, (heslo Barák).

⁹ URL:<<http://baracnici.sweb.cz/historie.htm>> [cit. 2012-07-30].

Podložená fakta přináší tvrzení, že baráčníci dostali svůj název v roce 1873 podle hostince U Šleitrů v Kolíně, kterému se lidově přezdívalo Baráček.¹⁰ Tato varianta interpretace vzniku názvu „Baráčníci“ je nejrozšířenější, a na rozdíl od předešlého tvrzení je podložena o kolínském baráčnické kroniky.

4.2 Tradiční pojmenování pozic a předmětů

Baráčníci však nezůstali pouze u pojmenování dnes již zbořeného kolínského hostince. K tomu, aby zajistili pořádek a chod své obce, si museli určit funkce. Aby byla zachována myšlenka dodržování tradic, zvolili k tomu i náležitě pojmenování členů a předmětů s nimi spojených.

Oslovování se nezměnilo ani více než po sto letech. Dodnes se členové častují „tetičko“ nebo „sousedě“. Členové výboru se označují přesněji. Díky jejich pojmenování lze odhadnout, jaké je jejich postavení a které náležitosti mají na starosti. Členové výboru mají funkce například pantatínek, panímaminka, rychtář, místorychtář, syndik, matrikář, berní, vzdělavatel, kontribuční, šafářka, dráb, ponocný nebo gratulant.¹¹ Často jsou zachovány vyšší pozice, jako je rychtář, pantatínek, panímaminka atd., ale v některých případech obec nemá osobu na pozici například drába. Všechny funkce ve všech baráčnických obcích mají však společné cíle a morální zásady, kterých se musí držet.¹²

„Baráčnické členstvo pracuje ve svých základních obcích, někteří v župách, posléze i v ústředí, které se nazývá Veleobec sdružených obcí baráčníků. Baráčnické obce jsou základní členské jednotky, které tvoří župy, jež jsou jejich nařízeným orgánem. Veleobec je ústředním orgánem a má sídlo v Praze.“¹³ Ústřední budova, nebo místnost, kde se soustředila činnost dané obce, se nazývala Baráčnická rychta.

4.2.1 Baráčnické symboly

Při činnostech konaných na rychtě byly nezbytné baráčnické symboly. Nejcennějším symbolem byl obecní prapor.¹⁴ Šlo o ručně vyšíváné dílo, které bylo

---

¹⁰ EFMERTOVÁ, s. 594.

¹¹ URL: <<http://www.baracnici.qsh.cz/slovník.aspx>> [cit. 2012-09-12].

¹² Jaroslava Kořenová, ústní sdělení (bývalá členka baráčnického spolku v Plzni, Nová Kubice 11, okres Domažlice) dne 12. srpna 2012.

¹³ URL: <<http://www.baracnici.cz/Historie/Prava.html>> [cit. 2012-09-13].

¹⁴ Cena se odvíjí podle stáří praporu a způsobu vyšívání. Tvorba praporu trvala několik let a jejich cena se často vyšplhala až do řádu desítek tisíc korun.

časově i finančně náročné, ale po dokončení se stalo chloubou baráčnické obce (Obrázek 1). Při slavnostních příležitostech se na předsednickém stolku objevovalo Rychtářské právo a přísežné právo. Rychtářské právo symbolizovalo, jak již název vypovídá, pozici rychtáře v obci a sloužilo ke skládání slibů. Mimo jiné se s ním zahajovaly a ukončovaly schůze. Přísežné právo stálo na předsednickém stole a bylo určeno k vázání darovaných stuh. K němu taktéž patřily dva svícny a chaloupka. Dalším symbolem byl i baráčnický odznak, jež nosili členové na klopě, když nebyli oblečeni do baráčnického kroje.¹⁵

4.2.2 Kroje

Nejvýraznějším znakem českých baráčníků však zůstává jejich kroj. Stejně jako pozice členů byly kroje tradičně pojmenovány. *„Základním spolkovým krojem je svéráz. Pro ženy se skládá z bílé halenky s rozhalenkovým límcem, krátkým rukávem (k lokti) vyšitě v národních barvách (červená, modrá) v národním vzoru na límci, manžetách a prsou. Sukně tmavá, hladká (černá, tmavomodrá), punčochy tělové barvy a střevíce tmavé barvy. Halenka se nosí do sukně, u starších tetiček možno přes boky, navrch sukně. Svéráz pro muže sestává z bílé košile vyšíváné v národních barvách (červená, modrá) v národním vzoru na límci, manžetách a na prsou. Místo kravaty je červená stužka. Oblečení doplňují tmavé kalhoty s koženým páskem s přezkou a baráčnická čapka s perem“¹⁶*

Druhou variantou dámského spolkového kroje byla tzv. Mařenka, pojmenována podle postavy z Prodané nevěsty od Bedřicha Smetany. *„Čepec je jednoduchý, malý, bílý, kulatý, měkký, zdobený kolem čela kraječkou nebo tzv. štykováním. Vzadu je bílá holubička natuho naškrobená a lemovaná kraječkou, nebo celá ušitá ze štykování. Bílá košilka bíle vyšíváná (...) Kroj doplňuje černá sametová šněrovačka, zdobená vyšíváním a zlatými portami, vpředu zašněrována červenou šnůrkou. (...) Výzdoba nesmí být přehnaně bohatá. Sukně je široká, dlouhá asi do půl lýtek. Je zdobená kraječkou okolo tří stran. Zástěra je nejlépe dlouhá jako sukně nebo nepatrně kratší. Punčochy jsou červené, silnější. Střevíce černé na nízkém širším podpatku s plnou patou.“¹⁷*

¹⁵ Jaroslava Kořenová, ústní sdělení (bývalá členka baráčnického spolku v Plzni, Nová Kubice 11, okres Domažlice) dne 12. srpna 2012.

¹⁶ ŠŮS, Václav, *70 let baráčníků v Radomyšli: 1939–2009*, České Budějovice 2009, s. 13.

¹⁷ ŠŮS, s. 13.

Oba typy byly často využívány, ale tím nejslavnostnějším krojem byl původní lidový kroj. Ten se však v jednotlivých částech Čech lišil.¹⁸

4.3 Staročeské zvyky a obyčeje

K tomu, aby baráčníci mohli své tradiční kroje prezentovat, dopomáhaly akce, které se snažily o dodržování tradic. Nejudržovanějším zvykem českých baráčníků se stala tzv. Staročeská pocta. Nejde o nic jiného než o podávání chleba se solí. Při vítání hostů (ať již na schůzi, nebo při slavnostní akci pořádané baráčníky) podávali poctu dvě tetičky, oblečené v krojích. Každý návštěvník si nabídl od jedné tetičky chléb se solí a druhé tetičce vložil na talíř menší obnos za staročeskou poctu. Kolik za poctu host utratil, záleželo jen na něm. Tetičky si však v žádném případě o odměnu samy říct nesměly.¹⁹

Mezi organizačně náročnější staročeské zvyky, než je výše uvedená staročeská pocta, patřily například dožínky, masopust, stavění máje, posvícení, jízda králů, vítání jara, pouť, mikulášská scéna, pálení čarodějnic nebo česká svatba, velice podobná té, která je popsána v Babičce od Boženy Němcové.²⁰

Všechny zvyky a tradice, které baráčníci dodržovali, se často v různých krajích lišily, nicméně se díky baráčnickým spolkům zachovaly. To je také jedním z mnoha důvodů, proč byla každá baráčnická obec v České republice originální.

5 Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčníků „Hraničář“ v Tachově

5.1 Založení obce baráčníků

Mnoho baráčnických obcí v českých zemích zahájilo svou působnost o několik desítek let dříve, než vznikl podobný spolek v Tachově. Kupříkladu, první baráčnická obec byla založena roku 1874 v Kolíně.²¹

---

¹⁸ KRÁKOROVÁ, Jaroslava, ŘEHÁKOVÁ, Renáta, ŠVÉDA, Jan, *Čakovice, Miškovice, Třeboradice*, Praha 2005, s. 138.

¹⁹ ŠŮS, s. 13.

²⁰ Jaroslava Kořenová, ústní sdělení (bývalá členka baráčnického spolku v Plzni, Nová Kubice 11, okres Domažlice) dne 12. srpna 2012.

²¹ SOUKUP, s. 10.

Vlastenecko-dobročinná baráčnická obec „Hraničář“ v Tachově měla ustanovující schůzi 21. září 1947. Zakladatelem tachovské baráčnické obce a zároveň prvním rychtářem se stal Karel Holeček. Za spoluzakladatele by se dal považovat i první syndik Jan Kos (Obrázek 2). Obec byla samostatná a patřila k Veleobci Područín Kročehlavy v okrese Kladno, která sdružovala celkem 42 obcí.²² K založení obce „Hraničář“ dal souhlas bývalý Zemský národní výbor v Praze výměrem číslo I-65164/1 ze dne 25. listopadu 1947. Výměr podepsal předseda Ladislav Kopřiva.²³

Při zahajovací schůzi se sešlo 42 lidí, kteří měli zájem vstoupit do obce. Tato schůzka se nedá považovat za oficiální první sezení, ale spíše jen jako schůze občanů na ustanovení obce baráčnické v Tachově. Při této schůzi Karel Holeček přednesl historii československého baráčnictva a jak si představuje fungování obce. Vysvětlil jim, že *„je to podpůrná dobročinná vlastenecká obec, která má za účel podporovat svoje sousedy a tetičky, kteří jsou sociálně slabí, které stihne všelijaké neštěstí. Musí poznávat jeden druhého a milovat se jako bratr s bratrem a sestra se setrou.“*²⁴ Ti, co se pro nápad nadchli, se mohli zapsat jako členové. Tito členové byli zvoleni do tzv. prozatímního konšelstva. Poté co byla žádost, kterou odeslal Karel Holeček a Jan Kos zemskému národnímu výboru v Praze schválena, bylo svoláno první slavnostní valné sedění. To se konalo dne 9. listopadu 1947 a mimo stávajících členů, se tohoto aktu zúčastnili i delegáti z ostatních obcí. Nejdůležitějšími hosty byli delegáti z Kročehlav, protože pod jejich správu spadala právě tachovská obec. Kročehlavy byla Kladenská baráčnická kancelář. Při této schůzce bylo ustanoveno historicky první baráčnické konšelstvo (Tabulka 1), které bylo zvoleno aklamací.²⁵

Jedním z hlavních důvodů, proč tachovští občané přicházeli do baráčnické obce, také bylo to, že Tachov měl zavedené velké výhody v pohřebním. Tohoto faktu si všimli také baráčníci v Kročehlavech a velmi si ho chválili, kdežto Veleobci v Praze

---

²² SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 23. 7. 1963 - 8. 10. 1967.

²³ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, Výměr.

²⁴ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 2/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 11. 1. 1981–8. 5. 1993.

²⁵ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947–7. 9. 1952.

se nelíbilo ani založení tachovských baráčníků, ani její pohřebné. Od pražské baráčnické veleobce si tachovští vysloužili název „baráčníci nadivoko“. Podle výpovědi jednoho člena, který byl na schůzi veleobce, se pražští baráčníci snažili omezit výhody tachovských baráčníků tím, že by je spojili s jinou obcí. To se však z počátku Veleobci nepodařilo, avšak roku 1951 došlo k velkým změnám v programu všech baráčnických obcí a ty se musely sloučit.²⁶

Pohřebné byla částka, která se vybírala každou schůzi. Členové byli rozděleni na dvě věkové kategorie. První kategorie se týkala členů, kterým bylo od dvaceti do padesáti let.²⁷ Tato kategorie začínala vkladem 14 Kč, ale s každým sezením se cena měnila. Druhá kategorie, do které spadali osoby od 50 do 65 let, měla na počátku stejně vysoký vklad, jen se lišila ve vyplacené ceně a v garanční době pohřebného. Mladší skupina dostala za úmrtí 3600 Kč, kdežto ta starší 2700 Kč. Lidé, kteří se přihlásili k baráčníkům po té, co jim bylo 65 let, nemohli využívat pohřebného.²⁸

Založení baráčnické obce uvítali tachovští občané s velkou radostí. Svůj zájem o národní i regionální historii ztvrdili založením obce, která fungovala po šedesát let. Na počátku se tachovské baráčnictvo těšilo z velkého přílivu členů, nicméně postupně zájem o členství upadal.

5.1.1 Důvody vzniku a poslání obce

Protože se Tachov nachází v blízkosti německých hranic, koncentrace německého obyvatelstva v tomto městě byla značně vysoká. Proto byl vznik tachovského baráčnictva zdržen. Před druhou světovou válkou Němci tvořili v Tachově a okolí velké procento obyvatelstva. Po skončení války musela tato masa německého obyvatelstva opustit město. Poté, co došlo k odsunu Němců, následovala další vlna osidlování. V září 1947, tedy v roce založení baráčnické obce, vrcholilo osidlování Tachova. Nutnost dodržování tradic, které by mohly zaniknout, mohlo být jedním z impulsů k vzniku tachovských baráčníků. Mezi lidmi, kteří osidlovali pohraničí

---

²⁶ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947-7. 9. 1952.

²⁷ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, Směrnice pohřebního odboru obce v Kročehlavech.

²⁸ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947-7. 9. 1952.

po Němcích, byl i Karel Holeček a jeho žena Anežka. Než se tyto dva lidé odstěhovali do Tachova, byli v baráčnické obci v Nižboru. Manželé Holečkovi si přáli, aby i nadále mohli pokračovat s baráčnictvím a proto v Tachově založili „Hraničář“.²⁹

Původní idea baráčníků byla jednoduchá. Tato skupinka lidí chtěla pomáhat v těžkých chvílích svým tetičkám a sousedům, kteří byli sociálně slabí, nebo je zastihlo neštěstí. Nicméně během let byl jejich koncept změněn, aby mohl koexistovat s komunistickým režimem.

5.1.2 Regule

Každá obec měla své vlastní stanovy, jednotlivé spolky si nastavily priority podle sebe. Následující kapitola se týká regulí Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově, avšak v některých případech srovná svůj koncept se stanovami vlastenecko-dobročinného spolku *Svobodné obce baráčníků v Kolíně*.³⁰ Kolínské baráčníky lze přiřadit k početnějším spolkům s větší působností, proto byla tato obec vybrána do kontrastu s tachovskými baráčníky. Počet artikulů ve stanovách se u obou lišil, avšak jejich náplň byla velmi podobná.

Prvotní myšlenka baráčníků v Tachově byla zformulována v roce 1947 devatenácti artikulemi, které byly později schváleny baráčnickou veleobcí v Praze. *„My, rychtář a konšelé, známo činíme tímto listem, kterak bez pořádku dobré, všechny věci nastalé, škodlivé i nebezpečné jsou, zvláště mezi těmi, kteří by v chvalitebném sousedství mezi sebou setrvati chtěli. Protož nemohli jsme také jiného usouditi, než že mezi sousedy řádů a práv v jistém vyměření potřeby jest, tudíž takové pro všeobecné dobro naší obce baráčníků artikuliv níže psaných, nyní i na všechny časy budoucí jsme schválili a mocí našeho úřadu vyzdviháme, stvrzujeme tímto a upevňujeme, chtějíce tomu, aby ode všech sousedů artikule tyto zachovány a přesně plněny, kteréžto artikule slovo od slova a v náležitém pořádku tuto položeny jsou. Jednací řeč pouze českou jsme ustanovili.“*³¹ Artikule, které sepsal rychtář Karel Holeček a syndik Jan Kos, obsahovaly základní osnovu k fungování obce.

---

²⁹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 2/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 12. 6. 1993-28. 5. 2007.

³⁰ URL: <<http://baracnici.sweb.cz/stanovy.htm>> [cit. 2013-04-1].

³¹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

V prvním artikulu byl Tachov ustanoven jako místo konání baráčnických schůzí. Nebylo však přesně specifikováno, na kterém místě se tato sezení budou svolávat, ale v prvních letech svého fungování působila obec v restauraci U Holečků, následně se jejich činnost přesunula do České besedy, až se nakonec usadila ve vlastním objektu, kterému se říkalo Baráčnická rychta. Dále se ustanovil oficiální název Vlastenecko-dobročinná obec baráčnická „Hraničář“ v Tachově.³² Tato část regulí byla pro všechny baráčnické spolky nejdůležitější - stanovení jména a místa konání schůzí.

Druhý artikul stanovil účel obce, tedy to, že se tachovští baráčníci zavazují podporovat místní chudé občany a to jak finančně, tak i kulturně. Hlavním zdrojem kulturního obohacení byly pro tyto lidi akce pořádané baráčníky, například plesy a výlety. Také byl kladen velký důraz na zachovávání českých tradic.

Třetí a čtvrtý artikul pojednával o tom, jakými prostředky lze dosáhnout článku dva. Tedy k tomu, aby mohli tachovští baráčníci podporovat lidi v nouzi, musí nabýt finančních prostředků pouze prostřednictvím členských příspěvků, darů ostatních obcí nebo sousedů. Taktéž bylo možné peníze k těmto účelům získat z výdělku na zábavách a akcích, při kterých se připomínají staročeské zvyky. Samozřejmě nebyla opomenuta důležitost uctívání památky osob, které se zasloužili o rozkvet Československa.³³ V těchto prvních čtyřech artikulech se kolínští i tachovští baráčníci shodují.³⁴

O funkci obce hovořil artikl číslo pět, z něhož vyplývalo, že obec musí tvořit na počátku dvanáct osob, které byly členy baráčnické obce. Tito členové museli splňovat následující kritéria: museli dosáhnout dvacátého roku života, pravidelně přispívali finančním obnosem, projevovali činnost ve spolku a zasloužili se o rozvoj tachovského baráčnictva.

Pokud člen splňoval (nebo byl schopen splnit) podmínky v předchozím artikulu, mohl být přijat. Nicméně, jak udával šestý artikl, jeho jméno bylo předloženo minimálně na dvou sezeních. Pokud nebyl odsouhlasen za člena baráčnické obce „Hraničář“ v Tachově, neměli členové povinnost této osobě oznámit, že nevyhověla požadavkům a nebyla přijata.

---

³² SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

³³ Tamtéž.

³⁴ URL: <<http://baracnici.sweb.cz/stanovy.htm>> [cit. 2013-04-1].

Sedmý artikul se věnoval povinnostem sousedů. Když splnil veškeré požadavky, složil nově přijatý souseď příspěvek a slavnostní přísahu na rychtářské právo. Při tomto slibu musel souseď ujistit ostatní baráčníky, že bude dobrým a počestným souseďem, který nebude dělat žádné výtržnosti. Nebude mít větších námitek při usnesení rychtáře a bude plnit svoje povinnosti.³⁵ Zajímavým rozdílem mezi tachovskými a kolínskými baráčníky bylo to, že kolínští si ustanovili, že souseďů ve spolku může být „pouze“ sedmdesát. Tím ovšem nechtěli omezit počet členů. Ke kolínskému baráčnickému spolku taktéž patřili takzvaní „podruhové“, kteří byli přijati na přímělu ostatních souseďů. Podruhů mohlo být v kolínském baráčnictvu neomezené množství.³⁶

Protože byly vzneseny požadavky na nově příchodí členy, platilo také, že i souseď měl svá práva. Toho se týká artikul číslo osm. Řádný člen obce měl právo využívat majetku baráčnické obce podle ustanoveného řádu. Na valném sezení mohl baráčník říct svůj názor nebo návrh a hlasovat ve všech záležitostech v rámci své obce. Volit a být volen však mohl být pouze ten člen, který měl řádně zaplacený všechny závazky vůči obci. Výjimkou byli zakládající, čestní a přispívající členové. Ti nesměli volit ani být voleni, ale jejich názory k problematice byli vítány. Všichni členové měli právo vznést dotaz, který podají písemnou formou. Směli nahlédnout do listin, které patřily baráčnictvu, ale pouze pod dohledem konšelstva. Pokud s něčím nesouhlasili, bylo možné, aby se člen odvolal u konšelstva a to do osmi dnů k nejbližšímu valnému shromáždění. Kdyby nastal problém, právoplatný člen si mohl vyžádat do sedmi dnů sedění konšelstva, ale jen tehdy, odsouhlasilo-li to nejméně 12 členů.

Následující artikul určil, kdo tvoří nově vzniklou obec baráčníků a které orgány se tímto ustanovily. Prvním orgánem bylo valné shromáždění. Druhým bylo sedění a to souseďské nebo členské. Posledním orgánem správy bylo konšelské sedění, ať už bylo svoláno řádně či mimořádně.³⁷

To, jak fungovalo řádné zasedání, a jak lze svolat mimořádné zasedání, definoval artikul číslo deset. Toto zasedání se pořádalo jednou do roka a to vždy v měsíci lednu za účelem volby konšelstva. Tedy, že se předložila kandidátka se

---

³⁵ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

³⁶ URL: <<http://baracnici.sweb.cz/stanovy.htm>> [cit. 2013-04-1].

³⁷ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

seznamem členů, kteří se o post ucházejí. Na kandidátce mohli být členové, kteří již tento post spravují (takže by se jim jen obnovila funkce), nebo nový, kteří měli o funkci zájem. Na rozdíl od mimořádného valného shromáždění, které mohlo být svoláno sousedy nebo konšelstvem podle potřeby, toto sedění bylo možno svolat pouze, když souhlasila jedna třetina sousedstva. Takováto schůze musela být oznámena sedm dní předem buďto spolkovými oznamovateli, nebo oběžníkem.³⁸ To, kdy se budou konat mimořádná valná shromáždění, měli tachovští a kolínští baráčníci stejné. V obou případech se jednalo o schůze jednou do roka, avšak na rozdíl od tachovských, kteří měli sezení vždy v lednu, se kolínští setkávali na mimořádném valném sezení povětšinou na den svatého Václava.³⁹

Artikul jedenáct rozhodoval o tom, co se děje při valném shromáždění. Mimo to, že se při tomto sezení volilo 12 členů konšelstva, rozhodovalo se zde například o odvoláních či námitkách. Valné shromáždění se vždy usnášelo prostou většinou hlasů, byla-li nejméně jedna třetina sousedů přítomna. Hlasovat se mohlo pomocí lístků nebo aklamací, ale pouze tehdy nebyl-li někdo z členů proti aklamaci. Každý souseď byl pak povinen donést lístek osobně a po sečtení rozhodla prostá většina hlasů. Když došlo k situaci, že počet hlasů byl stejný, došlo k volbě užší nebo k volbě losem. Po volbách složil rychtář i ostatní funkcionáři slib.

Členským sezením se zabíral artikul číslo dvanáct. Členské nebo také sousedské sezení se na rozdíl od konšelského konalo jednou měsíčně. Při této schůzi se muselo posléze podat hlášení baráčnickým funkcionářům. Pokud šlo o blaho obce, rozhodovali členové tohoto shromáždění prostou většinou hlasů. Jedna třetina členů rozhodovala ve věcech, kde by mohla vzniknout škoda z prodlení.⁴⁰

Třináctý artikul určoval již zmíněné posty. Složení členstva se v každé baráčnické obci lišilo. Tento článek byl významný tím, že vytvořil funkce pro Vlastenecko-dobročinnou obec baráčnickou „Hraničář“ v Tachově. Do konšelstva tak přiřadil důležité posty jako pantatínek, rychtář, místorychtář, syndik, berní, pět konšelů a dvou slídilů (revizorů) účtu. Rozhodnutí dělalo konšelstvo pokud bylo přítomno sedm

---

³⁸ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

³⁹ URL: <<http://baracnici.sweb.cz/stanovy.htm>> [cit. 2013-04-1].

⁴⁰ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

konšelů, počítaje i rychtáře, protože tento funkcionář musel být přítomen při každém rozhodování. Toto konšelstvo si smělo zvolit svůj odbor jako například tetičky, nebo jakýkoliv jiný odbor, který se ukázal jako potřebný. Dále také musel dohlížet nad tím, aby byly v obci dodržovány regule, přijímal nové sousedy, ale i vylučoval členy, kteří porušovali svým chováním regule. Mimo to také schvalovali zábavy a měli právo jmenovat náhradníky za omluvené konšelstvo.⁴¹ Pro velké obce se tento artikul lišil. Například velká obec Vlastenecko-dobročinného spolku Svobodné obce baráčníků v Kolíně si v tomto artikulu vytyčila, že ustanoví mnohem více postů pro správu obce, jimiž byli kapelník, archivář, konšel kůru literáckého nebo také konšel pořadatel.⁴² V tomto bodu stanov se všechny baráčnické obce lišily, neboť jen ony samy rozhodovaly, jaké funkce se u nich budou vykonávat.

Odstavec čtrnáct ustanovil práva a povinnosti konšelstva. Pantatínek, který byl zvolen, musel vést obec a dohlížel na její chod. Rychtář stál v čele baráčnické obce a vedl její řízení. Zastupoval baráčníky jako hlava a vyřizoval veškeré písemnosti. Dále řídil jednání valného shromáždění a sousedského (členského) konšelstva společně se syndikem. Pokud nebyl přítomen rychtář, podepisoval za něj veškeré písemnosti místorychtář. Což byla celá náplň funkce místorychtáře. Syndik měl na starosti písemné práce od psaní dopisů po zápis valného zasedání do kronik. Berní byl povinen každý měsíc předložit aktuální zprávu o účtech a nechal ji schválit. Berní mohl přijímat a vydávat peníze a potvrzení účtů. Šafář vedl seznam veškerého majetku a každý měsíc podával zprávu o stavu majetku obce. Slídilové účtu měli na starosti kontrolu nejen stavu pokladny, ale také majetku. Pokud se vyskytnul problém, nebo něco nesedělo, měli za povinnost tuto nesrovnalost oznámit.⁴³

Patnáctý artikul pouze oznamoval, že veškeré písemnosti museli být označeny spolkovou pečeti, kterou musel mít vždy u sebe rychtář. Osoba, která neplnila své povinnosti v obci, mohla na základě článku šestnáct být vyloučena. Členem obce přestával být ten, kdo se odstěhoval nebo po tři měsíce nezaplatil poplatky, které mu byly stanoveny. Pokud ho rychtář nenapomenul, mohl se soused odvolat.

---

⁴¹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

⁴² URL: <<http://baracnici.sweb.cz/stanovy.htm>> [cit. 2013-04-1].

⁴³ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

Pokud se soused odvolal, došlo k možnosti využití odstavce číslo sedmnáct. Tato stať se nazývala „smírčí soud“. Pokud by k takovéto situaci došlo, zvolila by si každá strana dva zástupce jako důvěrníky a ti by pak zvolili z konšelstva předsedu, eventuelně by rozhodl los. Smírčí soud by vyslechl obě strany a spor by se rozhodl většinou hlasů. Pokud by si byly hlasy rovny, rozhodl by předseda. Tímto by byl spor ukončen, protože proti rozhodnutí smírčího soudu nebylo odvolání.⁴⁴

S možností rozpadu baráčnické obce počítal artikl číslo osmnáct, který pravil, že pokud počet členů klesne na dvanáct a dvě třetiny sousedů se na tom shodnou, bude činnost spolku ukončena. Pokud by byla činnost obce ukončena úřední mocí, baráčnický majetek by připadl k dobročinným účelům.⁴⁵ Kolínský spolek měl na rozdíl od tachovských nastavenou nižší hranici počtu členů. Pokud by jejich počet klesl na deset lidí nebo by se na zániku obce shodli tři čtvrtiny členů.⁴⁶ Poslední artikl původních regulí umožnil Vlastenecko-dobročinné obci baráčnické „Hraničář“ v Tachově využívat vlastních symbolů.⁴⁷

Všechny baráčnické obce musely fungovat na základě vnitřních pravidel ve formě stanov. Tachovské regule, ale i všechny ostatní se staly jedinečnými dokumenty pro řízení spolku. Během krátké doby (v roce 1950) se však regule pod vlivem komunistické éry sloučily do jednotného programu, který obsahoval tři ideje. Ideu národopisnou, která si vytyčila podobné cíle, které měla dosud. Tedy zachovat české tradice, snažit se popularizovat národní kroje a vytvářet besedy a akce, které přiblíží lidem problematiku baráčnictva. Druhou ideou, která byla stanovena baráčnickou veleobcí v Praze, byla idea budovatelská. Jak již název vypovídá, veškeré baráčnictvo musí *„pomáhati všude svou prací na splnění plánů republiky české, pracovati co nejlépe pro výstavbu místa, v němž má obec baráčnická své sídlo a působiště. Zaměřovati svou činnost při budování demokracie v našem státě, přijmout patronáty nad školami a pomáhati jim tak, aby co nejlépe sloužili naději národa našemu*

---

⁴⁴ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ URL: <<http://baracnici.sweb.cz/stanovy.htm>> [cit. 2013-04-1].

⁴⁷ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, regule 1947.

*dítěti.*⁴⁸ A v poslední řadě byl kladen důraz na ideu vzdělávací. Baráčníci se tedy měli „snažiti o zvýšení vzdělání všeho členstva s přednáškami, filmy a divadlem, zaměřenými k potřebám nové doby a zájezdy do různých míst republiky, aby každý baráčník poznal krásy naší vlasti a aby pro ní byl ochoten k obětem nejkrásnějším a uvědoměním potřeb naší lidově demokratické republiky a řádně plnil povinnosti, které ukládá vláda v zájmu šťastné budoucnosti národa.“⁴⁹

Takto se změnil program Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově ale ve velmi krátkém časovém úseku. Obec byla založena v září roku 1947, tedy rok před dovršením komunistického převratu v Československu a její program byl během tří let změněn podle stanov Veleobce. Vnitřní činnost však zůstala neměnná. Veškeré úřady v baráčnickém spolku si zachovaly své tradiční názvy a jejich náplň se za celých 60 let trvání nezměnila. Tachovští baráčníci nebyli jedinými, kterých se změna programu dotkla. Stejně podmínky musely splňovat všechny baráčnické spolky v zemi bez výjimky, tedy i kolínská svobodná obec.

5.1.3 Definice funkcí, slavnostní sliby a básně

Každá funkce v obci hrála svou roli. Bez některých (jako například pantatínek, rychtář, syndik nebo panímaminka) by baráčnický spolek nemohl fungovat. Tito vysoce postavení funkcionáři se starali o chod celé obce. Naopak zde byly i takové posty (dráb, šafář, gratulant), které nemusely být zastoupeny, protože se zabývaly jen okrajovými záležitostmi.⁵⁰ Jedinečnost každé obce v České republice spočívala v tom, že každá obec měla jiné složení členů. Často se stávalo, že menší baráčnický spolek měl jen základní počet členů, aby byl schopen existovat. Na druhé straně stály větší baráčnické obce, které si mohly dovolit se svým vysokým počtem členů obsadit všechny možné posty.

Tachovští baráčníci se řadili, co do počtu členů, mezi menší obce. Ve svých počátcích si mohli dovolit obsadit více funkcí, ale časem byli nuceni některé posty odvolat. Při první schůzi měla baráčnická obec „Hraničář“ celkem 42 členů, z toho

---

⁴⁸ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, program veleobce 1950.

⁴⁹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, program veleobce 1950.

⁵⁰ Dráb dohlížel na pořádek v obci, šafářovo úkolem bylo zabezpečovat občerstvení a gratulanti navštěvovali členy, kteří slavili narozeniny nebo nějaké životní jubileum. Mezi další „postradatelné“ funkce patřil ještě například švandymistr, který měl na starosti kulturu v obci.

17 jich přijalo nějakou funkci.⁵¹ Jedna osoba zastávala hned dva posty najednou. Při přijímání nových členů, bylo tradicí složit slib. Vždy, když se konala schůze tachovských baráčníků, ti, co nebyli členy, se mohli o členství přihlásit o přestávce. Na rozdíl od přijímání členů do funkce, se nový sousedé a tetičky přijímali jednoduchým způsobem. Ti, kteří byli zvoleni do konšelstva, museli skládat sliby. Každá funkce musela složit specifický slib. Pokud se volilo více lidí během jedné schůze, tak se dělalo hromadné skládání slibů. To probíhalo tak, že se zvolení konšelé chytli za ruce a odpřísáhli, že budou sloužit baráčnictvu. Hromadné sliby neskládali vysoce postavení konšelé jako pantatínek nebo rychtář.⁵² Pro ostatní sousedy a tetičky tedy platil univerzální slib, který byl skládán pokaždé, když byl někdo přijat do funkce:

„Slibujete na počestné právo rychtářské, že jako nový souseď neb tetička pokojně a počestně v obci chovati se budete, výtržky žádné činiti nebudete. Dále pak při řízení stanoveného dne v rychtě vynajíti se dali, kontribuci valným seděním obce baráčníků „Hraničář“ v Tachově určenou v měsíčních lhůtách předem řádně odváděti, také bez všelijakého reptání usnesením obecním a nařízení rychtáře i konšelstva poslušně se podrobili. S každým se pokojně snášeli. Soused souseďa milovali, jestnost bratrskou pěstovali. Pakliže vám byla nějaká funkce neb povinnost volbou přidělena, tak ji přijmout a svědomitě vše pro blaho obce vykonávati. Slibujete?“⁵³

Jeden z nejvýznamnějších postů zastával pantatínek. Náplní jeho práce bylo dohlížet na chod obce a starat se o to, jak se k sobě sousedé chovají. Působil jako poradce, pokud měl některý z členů problém. Měl právo poučit rychtáře, když by se schýlil k jednání, které nebylo v souladu s baráčnickou regulí. Například, pokud by řešil problém, který byl soukromého rázu. Také pokud byl v obci nějaký nesvár, měl ho řešit většinou pantatínek. Funkci měl zastávat starší muž z toho důvodu, že čím byla osoba starší, tím měla více zkušeností. Právě zkušenosti mohl pantatínek použít ve své funkci poradce, kterou v baráčnické obci vykonával. Při konání slavnostních akcí, byly

---

⁵¹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, kronika Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 - 7. 9. 1952.

⁵² Tamtéž.

⁵³ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, vzor slibů.

pronášeny také projevy ke konšelstvu. Funkce pantatínka lze snadno vyčíst i ze slavnostních projevů.⁵⁴

*„Vážený náš pantatínku
buď nám vždycky otcem,
nedopusť by nesváry
vládly mezi členstvem.
My tě všichni milujeme
jako děti otce
uvidíš, že přinese
nám láska ovoce,
pro něž tvoje srdce cítí,
přijmi ode mne toto kvítí.“⁵⁵*

Podobnou náplň práce má i panímaminka, která se starala o to, aby členky obce mezi sebou nerozpoutávaly pomluvy nebo hádky. Panímaminka měla podobnou roli jako má matka v rodině. Snažila se o to, aby ženy v baráčnické obci správně pracovaly, nevyvolávaly hádky a chovaly se mile. Taktéž pečovala o kroje, které se snažila stylově sjednotit. Panímaminkou se často stávaly starší ženy. Tachovští baráčníci složili pro panímaminku báseň, která se používala při slavnostních příležitostech.⁵⁶

*„Vážená panímaminko, vzorná česká mámo,
buď veselá a svěží, blaho obce ať ti vždy na srdci leží.
Na důkaz, že naše obec baráčníků
přináší Ti spoustu díků,
za to, co jsi vykonala
ve prospěchu baráčníků,
pro něž se Tvá duše cítí
přijmi od nás toto vonné kvítí.“⁵⁷*

Další osobou, bez které by baráčnická obec nefungovala, byl rychtář. Stejně jako ve středověku byl rychtář autoritou vesnice či obce. Tak to bylo i mezi baráčníky. Jeho

---

⁵⁴ Chebský deník, 12. dubna 2001, r. X, č. 73, s. 4.

⁵⁵ Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, Státní okresní archiv Tachov, kart. 3/12, vzor slavnostního projevu.

⁵⁶ Chebský deník, 12. dubna 2001, r. X, č. 73, s. 4.

⁵⁷ Tamtéž.

hlavními přednostmi muselo být to, že se vyznal v právech svých i ostatních členů a musel umět vést kolektiv. Ve středověku platilo, že rychtář byla osoba, která vlastní rychtu a měla funkci soudce. To do jisté míry platilo i u baráčníků. Baráčníký rychtář nemusel vlastnit rychtu. K tomuto byl určen správce rychty nebo domovník rychty. Rychtář musel být autoritou, ale nikdy nesměl řešit problémy diktátorským přístupem. Svou autoritu si měl vybudovat postupem času, hlavně tím, že pomáhal v obci a ztělesňoval ideál baráčníka. Hlavní myšlenkou baráčnictva bylo vždy také to, že se členové mezi sebou mají chovat slušně a mít se rádi. Proto by měl být rychtář mírné povahy, ale nesměl se bát řešit problémy, které by v obci nastaly. Důležitou vlastností rychtáře byla hlavně nestrannost.⁵⁸ Pokud došlo ke konfliktu v obci, rychtář byl povinen tento spor vyřešit. Nikdy však nesměl konfliktu zneužít, aby si prosadil svou vůli. Jeho úkolem bylo vyřešit problém spravedlivě. Při slavnostních akcích či narozeninách se četly směrem k rychtáři různé básně. Jednou z nich je i báseň, kterou složili tachovští baráčníci.

*„Vážený náš rychtáři,
v čele naší obce stojíš,
tak jako muž vzorné rady,
dobrých citů a rozumné hlavy.
Vedeš obec k rozkvětu,
národu a vlasti,
staráš se by nebyly
u nás žádné hádky a starosti.
Budeš s námi dlouho žítí,
přijmi od nás toto kvítí.“⁵⁹*

Zástupcem rychtáře byl místorychtář. Jeho funkce byla totožná jako rychtářova. Jak již jeho pojmenování vypovídá, místorychtář nahrazoval rychtáře v případě nemoci nebo nepřítomnosti na schůzi. Musel mít tedy stejné předpoklady jako rychtář. Nesmí spoléhat na to, že až se původní rychtář vrátí, všechny problémy vyřeší. Jeho úkolem je v danou chvíli zastoupit nepřítomnou autoritu obce a jednat tak, jako by byl on sám tou

---

⁵⁸ Chebský deník, s. 4.

⁵⁹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčníká „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, vzor slavnostního projevu.

autoritou. Pokud by tak nejednal, byla by jeho funkce zbytečná a podceňovaná. Místorychtáři složili tachovští baráčníci báseň, která opěvovala jeho zásluhy v obci.⁶⁰

*„Vážený sousede místorychtáři,
neseme Tobě zdravici
pro Tvoji poctivou práci,
mnoho již práce vykonané máš,
pro blaho v obci, pro všechny z nás.
Jen dál s námi vydrž v kroku,
jak v práci i v pití groku.
Bys ještě s námi dlouhá léta
viděl jak naše obec vzkvétá.
Jest milo nám s Tebou žítí,
proto přijmi toto kvítí.“⁶¹*

Člověk, který je odpovědný za vedení kronik, se nazývá syndik. Jeho hlavní náplní je po každé schůzi zaznamenat, co se během ní stalo, jak probíhala a co se řešilo. Pečlivě zaznamenával, kdo se přihlásil nově mezi členy, kolik bylo při schůzi vybráno peněz a sepisoval události baráčníků. Tím však výčet jeho povinností jakožto syndika nekončil. Syndik musel úzce spolupracovat s rychtářem a celým konšelstvem. Přípravoval, jak budou akce či zasedání probíhat, prakticky měl na starosti organizaci.⁶² Musel být pohotový a velmi všímavý, co se týče detailů. Při schůzi byl syndik povinen oznámit, které téma schůze by se mělo probrat jako první, popřípadě upozornit na věci, které se mají co nejrychleji vyřídit. Jeho další důležitou náplní práce bylo vyřizování korespondence. Jeho úkolem bylo seznámit členstvo stručně s došlým dopisem, získat na tento dopis od ostatních odpověď a také tuto korespondenci odeslat. Vždy musel pořídit kopii a uložit do baráčnického archivu. Pokud na schůzi nebyl rychtář nebo místorychtář přítomen, náleželo syndikovi právo řídit schůzi. Jeho hlavní dovedností bylo také mluvit stručně, jasně a srozumitelně. Syndikem se mohl stát muž i žena. Během fungování tachovských baráčníků působili syndikové i syndičky. Mezi archiváliemi byla nalezena báseň pro tachovskou syndičku.

---

⁶⁰ Chebský deník, s. 4.

⁶¹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, vzor slavnostního projevu.

⁶² Chebský deník, s. 4.

*„Vážená tetičko syndičko,
nemusíš si ke svému stáří zpívat píseň tesknou,
kdo za sebou dobrých činů nechal brázdu lesklou.
Nevadí kdo umí život správně žít a chápat,
ten nemusí nad osudem naříkat a plakat.
Jen buď stále veselá, písemnost nám ved',
né snad dobu jenom krátkou, ale mnoho let.
To ti přeje baráčníci,
proto přijmi toto kvítí.“⁶³*

Osoba, určená k manipulaci s financemi se nazývala berní. Berní byl pověřen opatrovnictvím veškerých peněz a byl povinen vést záznamy o pohybech financí. Tento člověk měl být spolehlivý a musel se orientovat v majetku baráčnické obce. Byl kontrolován členy obce, ale také finančními úřady. To znamená, pokud chtěl odeslat peníze, musel se řádně poradit s baráčnickým konšelstvem. Až když byla jeho žádost schválena, mohl manipulovat s majetkem podle usnesení členstva.⁶⁴

Společně s berním pracovali také slídilové účtu. Tito lidé měli za úkol dělat revize berního. Vybíralo se více osob, aby nedocházelo k chybám. Tachovští baráčníci měli povětšinou dva slídily účtu. Pokud slídilové našli chybu v záznamech berního, jejich povinností bylo oznámit to na schůzi. Slídilové měli právo neuznat potvrzení některých peněžních obnosů, pokud shledali, že na něm není podepsán rychtář nebo místorychtář.⁶⁵

Všechny tyto funkce byly určené k řízení baráčnické obce. Další posty, jako dráb, ponocný nebo škrabák nebyly tak důležité, jejich pomoc v obci se využívala zřídkakdy.

5.1.4 Průběh schůzí baráčníků

Vysoce postavení funkcionáři baráčnické obce řídili schůze baráčníků. Jak již bylo řečeno, hlavní slovo v obci měl rychtář. Důležitější osobou při schůzích byl však

---

⁶³ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, vzor slavnostního projevu.

⁶⁴ Chebský deník, s. 4.

⁶⁵ Tamtéž.

syndik. Jeho starostí bylo připravit průběh a náplň schůze. Nebyl to lehký úkol z toho důvodu, že musel překontrolovat záznamy a finance z minulých schůzí a podat hlášení.

Schůze tachovských baráčníků se odehrávaly nejprve v domě „U Holečků“, poté jejich působení bylo přesunuto do „České besedy“. Posledním místem, kde tachovští baráčníci působili, byla „Baráčnická rychta“ (Obrázek 3). Baráčníci na svou budovu byli náležitě pyšní, ale začali se najednou potýkat s problémy, které doposud nemuseli řešit. Svoji finanční tíseň byli nuceni řešit velmi často. *„Rychta byla prohnílá, pořád se na ní muselo něco opravovat. Hlavně prkna byla prohnílá a nakonec i střecha. Město nám nejprve dalo 11 tisíc na opravu střechy, ale postupně jsme dostávali míň a míň, a s tím se střecha opravit nedala. Po válce byla rychta původně ubytovnou pro dělníky, kteří sem dojížděli z vesnice. Myši a krysy tam běhaly a my jsme musely neustále něco hubit. Navíc se nám stále propadala široká prkna v podlaze. Kdo chtěl tančit, musel tančit tak, aby se vyhnul těm propadlým prknům. To jsme většinou posypali lojem nebo nastrouhali svíčku, jak nám poradili. Byli tam šikovní kluci, kteří přivezli prkna a vždy to za své peníze opravili. Takové domácí to potom bylo. Město si to dnes opravilo a nechalo si název.“*⁶⁶ (Obrázek 4). Místa schůzí byla vybírána tak, aby se zde mohl sejít dostatečný počet členů. V začátcích zájem o členství rostl, lidem se zamlouvala jejich myšlenka. Na základě docházky oficiálních členů se odvíjela i frekvence pořádání schůzí. Z počátku se schůze konaly jednou měsíčně, ale v době, kdy tachovské baráčnictvo ukončovalo svou činnost, se jejich pravidelné setkávání odehrávalo přibližně dvakrát do roka.⁶⁷

Sedění vždy zahájil jeden z vysoce postavených členů obce, nejčastěji jím byl pantatínek. Pokaždé zahajoval schůzi frází *„Počestné právo rychtářské. Vážený rychtáři, moudří konšelé, milé tetičky a sousedé.“*⁶⁸, popřál všem členům hezký den a předal slovo rychtáři. Rychtář také uvítal sousedy a požádal je, aby uctil památku zemřelých sousedů a tetiček povstáním. Pokud byli přítomni delegáti z jiných baráčnických obcí, bylo vždy slušností je představit a poděkovat za návštěvu při zahájení schůze. Zástupci jiných obcí měli vždy krátký projev, ve kterém tachovským

---

⁶⁶ Helena Procházková – ústní sdělení (bývalá členka baráčnického spolku v Tachově, U Penzionu 1711, Tachov) dne 11. října 2012.

⁶⁷ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, plány.

⁶⁸ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 4/12, došlé a odeslané dopisy 1957–2004.

baráčníkům popřáli štěstí jménem jejich obce. Následovalo čtení ze zápisu minulého sedění, které bylo poznamenáno syndikem do kroniky. Po tomto čtení se vždy rychtář zeptal, zda nemají ostatní členové námitek. Když neměli, pokračovalo se ve čtení zprávy pokladníka. Ten udělal revizi účtu a řekl, kolik peněz má tachovské baráčnictvo a podal zprávu o příjmech a výdajích. Pokud ani v tomto neshledali slídilové účtu jakékoliv závady, přešlo se ke čtení došlých a odeslaných dopisů nebo se řešila problematika pohřebního. Pokračovalo se následně přestávkou, kde se podávala staročeská pocta, tedy chléb se solí. Během pauzy se mohli lidé, kteří nebyli členy a chtěli by se jimi stát, přihlásit k tachovským baráčníkům.⁶⁹

Po skončení přestávky se spočítaly peníze, které byly vybrány při staročeské poctě. Následovalo přijímání nových členů. Při tomto přijímání někdo z vyšších funkcionářů (nejčastěji rychtář) pronesl řeč. Často to byl projev, který nabádal nově příchozí sousedy a tetičky, aby se milovali a jeden druhého podporovali. Po přijímání byl čas na volné návrhy, při kterých se mohl kdokoliv z členů obce přihlásit o slovo a řešit nějaký problém, či připomenout téma nutné k probrání. Při tomto volném jednání se často řešili akce, které by mohli baráčníci podniknout. Po prodiskutování problematiky se dalo hlasovat, zda se většina shodne na uspořádání akce. Pokud se některému z příslušníků obce nelíbilo, že někdo neplní funkci, tak jak by měl, mohl dát návrh k nahrazení tohoto člena za jiného. Stávalo se to poměrně často. Někteří lidé nemohli svou funkci vykonávat, protože nechodili pravidelně na schůze. Zprvu se musely tyto osoby omluvit písemně, ale postupem času z tohoto sešlo. Pokud někdo neplnil svou funkci tak, jak měl, byl na návrh ostatních členů z této funkce odvolán a místo něj byla dosazena jiná osoba. Jednalo se o lidi, kteří neměli tolik času na docházení na schůze, nebo opakovaně neplnili zadané úkoly (například nezajištění hudby na slavnost atd.). Ten, kdo požadoval danou osobu odvolat, musel tento návrh přednést na sedění s tím, že vybral i jeho nástupce. Následně se o tomto návrhu dalo hlasovat. Na konci sezení se rozebíralo, komu bude přidána finanční pomoc (v případě pohřbu nebo nemoci). Pokud se někdo z obce vdal, oženil, oslavil narozeniny, bylo mu odesláno blahopřání. Sezení ukončil rychtář tím, že vyhlásil datum a místo následující

---

⁶⁹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 - 7. 9. 1952.

schůze.⁷⁰ Před odchodem zpívali vždy tachovští baráčníci píseň *Čechy krásné, Čechy mé*:

*„Čechy krásné, Čechy mé,
duše má se touhou pne,
kde ty Vaše hory jsou,
zasnoubeny s oblohou.*

*S oblohou a s nebesy,
kdy přemýšlí nad plesy,
anděl světlem oděný,
k slávě páně stvořený.“⁷¹*

Tato píseň však nebyla zpívána ve všech baráčnických obcích v zemi. Záleželo na baráčnících, jakou píseň si zvolí k ukončování schůzí. Nejrozšířenější byla hymna, která se nazývala „Baráčnická“ (Obrázek 5).

Ostatním baráčnickým spolkům probíhalo sezení obdobně. Například v Sobotce se zahajovalo každé zasedání staročeskou poctou, která se u tachovských baráčníků podává až při přestávce. *„Při příchodu na jednání je každému podávána staročeská pocta – chléb se solí. Poctu obvykle podávají dvě členky v národních krojích. Chléb musí být na ošatce přikrytý bílým ubrouskem a musí být nakrájen na krajíčky, nikoliv na kousky bez kůrek. Členové baráčnické obce se na sedění dostavují ve svérázu (vyšívané halenky a košile) nebo v národních krojích.“⁷²*

Takto podobně probíhalo sezení po celou dobu fungování tachovských baráčníků (Obrázek 6). Jejich dobročinná stránka působení se nezměnila za celých šedesát let existence. Vždy finančně přispívali svým nemocným členům, nebo když někdo z jejich příslušníků skonal, poskytli pozůstalým finanční pomoc určenou k pohřbu.⁷³

---

⁷⁰ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 - 7. 9. 1952.

⁷¹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, vzory písní.

⁷² URL: <<http://baracnici.sweb.cz/stanovy.htm>> [cit. 2013-04-1].

⁷³ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, směrnice pohřebního odboru obce v Kročehlavech.

Přestože zápisy v kronikách působí velmi konzervativně, pamětnice paní Helena Procházková měla na schůzky velmi zábavné vzpomínky. „*Chodili jsme na schůze a seděli v řadě. Když měl někdo svátek, tak se pořád připíjelo. Malá vodka nebo dvě velké. Na svátek se tam sešlo čtyřicet nebo padesát lidí, to byl vždycky rachot. V jednu začala schůze a v šest nechtěl nikdo odejít. Vždycky když byla schůze, tak se přečetlo přivítání hostů a členů. Když byl den matek, tak nám přišla zazpívat Brabenčata*“⁷⁴.⁷⁵

Kroje se nosili na schůze jen z počátku. Nově příchozí členové byli nuceni si nechat ušít kroj. První tachovští baráčníci se scházeli v krojích pravidelně na každé schůzi. Poslední baráčníci však svůj kroj nosili jen při slavnostní příležitosti. Každý měl svou vlastní vyšívanou blůzu a jejich oblečení nebylo sjednocené. Kroje si vyšívali nebo si nechali vyšít podle sebe. Původní tachovský kroj zbyl jen jeden.⁷⁶

Mezi slavnostní chvíle baráčníků patřily akce, které sami pořádali. Aby pokryli veškeré náklady, museli určit vstupné. Nebyla to však nikterak vysoká částka, i na tehdejší dobu to vycházelo jen na pár korun. Často musela baráčnická obec uspořádat slavnost mimo Tachov. Šlo převážně o přilehlé vesnice, jako byla Halže, Studánka nebo Nahý Újezdec. Zábavy se konaly přibližně čtyřikrát do roka, podle potřeb. Hlavní prioritou při těchto akcích bylo, aby se peníze za organizaci vrátily. Nestáli také o to, aby hosté platili za akci vysoké vstupné. Peníze, které vybrali navíc, byly určeny k dobročinnému účelu.

5.2 Tachovští baráčníci v průběhu šedesáti let

5.2.1 Od založení k dvacátému výročí (1947–1966)

Tato doba jednoznačně potvrdila životaschopnost nového spolku ve společenském životě města Tachova. Obec baráčníků se stala uznávaným a respektovaným spolkem místních občanů. Svoji činností se dostala do povědomí všech obyvatel města Tachova a poměrně širokého okolí. Zaznamenala trvalý nárůst své členské základny. Ze zakládajících 41 členů v roce 1947 vzrostl počet na 263 sousedů a tetiček v roce 1966. Během prvního dvacetiletí, bylo dosaženo nejvyššího počtu členů

---

⁷⁴ V Tachově se takto lidově nazývají pěvci Tachovského dětského sboru. Nejde o jejich oficiální pojmenování, nicméně v tachovském okrese se tento výraz používá běžně. Název „Brabenčata“ je odvozen od zakladatele a hlavního sbormistra Mgr. Josefa Brabence (*25. června 1941).

⁷⁵ Helena Procházková – ústní sdělení (bývalá členka baráčnického spolku v Tachově, U Penzionu 1711, Tachov) dne 11. října 2012.

⁷⁶ Tamtéž.

za celou dobu trvání tachovského baráčnictva. Stalo se tak roku 1961, kdy členská základna čítala 307 tetiček a sousedů. (Tabulka 2) Od začátku založení jejich počet i aktivní zapojení do činnosti neustále rostlo.⁷⁷

Ihned po založení tachovského baráčnictva se členové rozhodli, že uspořádají svou první akci na počest založení baráčnické obce v Tachově. Měli v plánu tuto akci uspořádat 1. května 1948, ale nakonec slavnost odvolali, protože někteří sousedé byli ve straně a přislíbili účast na prvomájovém pochodu městem. Později se shodli na alternativním datu, kterým by oslavili svůj vznik. Rozhodli se, že akci spojí společně s dožínkami. Problémem se však stal fakt, že neměli dostatek textilu na kroje. V té době fungoval systém přidělů, a i když se baráčníci snažili pro sebe sehnat více materiálu, nepodařilo se jim obstarat dostatečné množství látek. Mnoho členů nemělo opatřeno kroj. Kvůli nedostatku krojů, nemohli baráčníci prezentovat staročeské tradiční úkony bez náležitých rekvizit. To způsobilo, že „Hraničář“ ve svých začátcích nepořádal mnoho akcí a primárně se soustředil na obstarávání krojů.⁷⁸

Mezi první akce, které baráčníci pořádali, patřil Silvestrovský ples. Právě tento večírek byl také nejčastější zábavou, která byla tachovskými baráčníky pořádána po celou dobu jejich trvání. V prvním dvacetiletí jejich působnosti baráčníci organizovali také Josefovské zábavy (vždy v březnu), Havelské posvícení (vždy v říjnu) a v prosinci vždy uspořádali již zmíněný Silvestrovský večer, nebo také Mikulášskou zábavu a Vánoční nadílku pro děti. Vánoční nadílka byla určena pro mateřské, základní a střední školy v Tachově a blízkém okolí. Častou skupinou, na kterou se tachovští baráčníci zaměřovali, byli chudé děti. Během vánočních svátků si na své přišly i děti tachovských baráčníků, které dostaly nadílku společně se školami a chudinou. V roce 1950 se dokonce rozhodli, že tachovským obyvatelům předvedou pravou českou svatbu, ale jak sami uvedli v kronice, z různých důvodů tato originální svatba neproběhla.⁷⁹ V roce 1960 byl dokončen prapor tachovských baráčníků, a tak se rozhodli, že ho slavnostně představí veřejnosti (Obrázek 7).

---

⁷⁷ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, kronika Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 - 7. 9. 1952.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 - 7. 9. 1952.

Přestože svou ideou baráčníci působili jako silný spolek, který držel své členy pohromadě, „Hraničář“ se potýkal s nemálo důležitým problémem. Na schůze, které byly svolávány, se dostavovalo méně a méně členů. Proto byli baráčníci nuceni zakročit. Vzhledem k tomu, že fungovali jen krátce, nebyli si jisti, jak se k tomuto problému postavit. Bylo navrženo, že budou zavedeny peněžité sankce a navíc každý člen, který za rok nedorazí pětkrát na schůzi, bude vyloučen. Také ti, co neplatili pohřebné, byli vyškrtnuti z členstva. Toto období vysvětluje mírný pokles členstva v letech 1950–1951. Ten však baráčníci vyřešili jednoduchým nábojem členů z okolních vesnic. Pro spolek se nadchlo mnoho osob z Lomu u Tachova. Největší členskou základnu však baráčníci vytvořili až po 14 letech od svého založení, tedy v roce 1961, kdy bylo v obci celkem 307 členů. Ale už v roce 1957 obdrželi tachovští baráčníci uznání od města za vysoký počet členů.⁸⁰

První schůze měly vždy tradiční ráz, avšak s dobou se změnil. Od roku 1949 se na schůzích objevovali lidé, kteří byli pověřeni kontrolou průběhu schůzí. Protože bylo baráčnictvo prohlášeno za národně vzdělávací skupinu, neměli problémy svou existenci zachovat. Bylo však nutné projevit loajalitu k socialistické republice, a proto po nich bylo požadováno, aby každý měsíc pronášeli na svých schůzích krátké proslovy. Od roku 1951 se na každé schůzi pořádali politické projevy o současné mezinárodní situaci. Další témata, která se v rámci projevu přednášela, byla také například *Vzpomínka na zničení Lidic* nebo *Přednáška o soudnictví v lidové demokratické republice*. O této změně se tachovští baráčníci zmiňují v jedné ze svých výročních zpráv: „*V minulém roce prodělával náš spolek změny. Na návrh ministerstva vnitra byla provedena změna na spolkovém zákonu a ve vydané Nové osnově zákona, byly některé spolky likvidovány a jiné zase sloučeny. Tyto změny se také týkaly baráčníků. Nejprve nás okresní národní výbor v Tachově pozval, abychom se zapojili do skupiny ROH nebo do JZD. Pak začali porady v Kročehlavech ohledně sloučení s Veleobcí pražskou, kterých jsme se také zúčastnili, abychom byli řádně informováni a postupně sloučeni. Nemohli jsme se ovšem pro vzdálenost zúčastnit všech porad, které se v roce 1951 konaly, přesto jsme byli dobře a včas naší mateřskou obcí informováni. Nakonec bylo sloučení provedeno. Jedná se pouze jen o stanovy, které nám také budou schváleny. Zdejší ONV Tachov jsme*

---

⁸⁰ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 5. 10. 1952 – 28. 5. 1958.

vždy a včas informovali, jak probíhá sloučení. (...) Tyto změny se ovšem také dotýkaly větší měrou našich členů. Většina vystoupených členů se přestěhovala z Tachova, takže pro vzdálenost nemohla zůstat nadále členy našeho spolku. Na druhé straně vystoupili členové, podle mého názoru, že náš spolek neposkytoval to, co poskytoval členům v minulých letech ve formě podpor v nemoci a vánoční nadílky.⁸¹ Od roku 1952 baráčníci očekávali sloučení všech obcí pod Veleobec. To tachovské baráčnické dost unavovalo a přestávali mít finanční prostředky na cestování do Prahy kvůli každé schůzi. Sloučení bylo stále jen „na papíře“, avšak vše co mohli, dělali jako doposud.⁸²

Roku 1957 slavilo tachovské baráčnictvo desetileté výročí. Při této příležitosti byl v obci založen pěvecký sbor. Baráčníci připojili svou oslavu desetiletého výročí k tradiční tachovské slavnosti. Tím bylo 530. výročí bitvy u Tachova dne 3. srpna 1957, kterého se taktéž zúčastnil tehdejší prezident Antonín Zápotocký. Baráčníci měli čest ho přivítat tradiční staročeskou poctou, tedy chlebem a solí. Taktéž byli pozváni někteří konšelé, aby společně s prezidentem obědvali. V prvním desetiletí se baráčníci v Tachově stali velmi oblíbeným a uznávaným spolkem a těšili se z pozitivních ohlasů spoluobčanů.

Dalším zásadním mezníkem prvních dvou dekad působení se stalo to, že baráčníci dostali možnost koupit svou vlastní rychtu na schůze a akce.⁸³ Proces získání a následné opravy rychty popsali v kronice takto: „Vzhledem k tomu, že jsme neměli v roce 1965 a 1966 kde konat naše pravidelné sousedské sezení, tak jsme se starali, abychom měli vlastní místnost nebo rychtu. Začátkem roku 1966 nám byl Městským národním výborem v Tachově nabídnut ke koupi starý dřevěný barák, který byl však značně poškozený a doporučili nám, že si barák můžeme opravit. Vzhledem k tomu, že jsme sami neměli tolik finančních prostředků, tak jsme se obrátili na naše sesterské obce, které nám darovaly celkem 16 700 Kčs a rodina Karla Vávry z Malého Rapotína nám darovala 800 Kčs. (...) Přesto však uvedená částka nestačila a musely se naše tetičky obrátit na naše členy a žádat o příspěví na rychtu. Na vybudování rychty odpracovali naši členové přes 2000 brigádnických hodin. (...) Bohužel bylo však hodně

---

⁸¹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 - 7. 9. 1952.

⁸² Tamtéž.

⁸³ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, Kupní smlouva na novou baráčnickou rychtu, byt na rychtě 1962–2002.

*našich členů, kteří zůstali v této věci stranou a neodpracovali na brigádách ani hodinu. Jsme rádi, že se nám podařilo do slavnosti všechny práce ukončit.*⁸⁴ Zde zmíněnou oslavou byla slavnost 20. výročí od zaležení obce.

Během těchto dvaceti let získalo tachovské baráčnictvo velkou oblibu a během několika málo let si dokázalo zjednat vnitřní pořádek a jejich členská základna rapidně vzrostla. Toto období by se dalo označit jako nejúspěšnější dvacetiletí. S problémy tehdejší doby se dokázali baráčníci vypořádat a jejich funkce se zachovala. I s pozměněnými pravidly a nařízeními dokázali svou činnost nadále rozvíjet.

5.2.2 Nejúspěšnější léta tachovského baráčnictva (1967 – 1986)

Oslava 20. výročí obce se konala dne 18. června 1967. Při této akci položili baráčníci u Mohyly věnce a odtud vedli průvod až do letního kina, kde mohli občané shlédnout „chodské hýty a svarbu“ v provedení domažlického souboru. Při této příležitosti byla také otevřena jejich nová baráčnická rychta. Akce se zúčastnilo přibližně 2000 baráčníků ze všech možných koutů země.⁸⁵ Po skončení oslav přišel baráčníkům dopis od výboru, že přispěli pěkným programem k tradičním husitským slavnostem. Tisk výročí taktéž ohodnotil pozitivně. Dvacáté výročí „Hraničáře“ se stalo nejvýznamnější událostí, kterou pořádali. Již nikdy během své existence se tachovští baráčníci nesetkali s takovou účastí. V porovnání s ostatními akcemi, které tento spolek pořádal, bylo dvacáté výročí jednoznačně nejúspěšnější. Ani třicáté výročí (konané v červnu 1977) nepředčilo rekordní účast z dvacátého výročí.⁸⁶ Tohoto aktu se zúčastnilo „pouze“ 1000 krojovaných členů. Co se ostatních, ne tolik rozsáhlých oslav týče, tak nejčastěji pořádanými událostmi v letech 1967–1986 se stal Staročeský ples, Václavská zábava, Mikulášská zábava, Silvestrovský večírek a Annenská zábava. Baráčníci se taktéž museli zúčastnit i oslav tehdejší éry, nejčastěji prvomájových pochodů.⁸⁷

---

⁸⁴ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 23. 7. 1963 - 8. 10. 1967.

⁸⁵ Tachovská jiskra, 2. června 1967, r. XVIII, č. 22, s. 1.

⁸⁶ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, Pamětní kniha.

⁸⁷ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, Programy.

Krátce po oslavách dvacetileté působnosti utichla na krátkou dobu jejich aktivita. Členové se soustředili na pořádání menších zábav. Od roku 1969 slavili baráčníci osvobození vlasti sovětskou armádou. Náplň jejich práce bylo držení čestné stráže u pomníku Mohyly, kam chodili lidé pokládat věnce.⁸⁸

Toto dvacetiletí se však výrazně lišilo od toho předchozího tím, že baráčníci museli odpracovat daleko větší počty hodin brigádami.⁸⁹ Šlo o práce v zemědělství, v některých tachovských podnicích, sběrem, nebo zkrášlování přírody. Každým rokem odpracovaných hodin přibývalo, nejvíce však baráčníci napracovali v roce 1977, kdy bylo celkově odpracováno 37 016 hodin.⁹⁰ Takto nezvyklý výsledek byl dán vcelku vysokým počtem členů v obci, ale také tím, že městský národní výbor jim plánoval každý půl rok více a více práce. Nakonec byl baráčníkům za tolik brigádně napracovaných hodin přidělen k údržbě zámecký park. Ti, kteří odpracovali nejvíce hodin, dostali poděkování za úspěšnou činnost ve prospěch socialistické vlasti. O tom, že městský národní výbor zasahoval do jejich fungování, taktéž svědčí i to, že baráčníci museli předkládat školské a kulturní komisi na každé pololetí seznam s akcemi. Výbor však nefungoval jen jako orgán, který hlídá jejich působení. Pokud se potýkali baráčníci s finanční krizí, výbor jim často poskytl prostředky. Příkladem byla oprava rychty v roce 1971, kdy členové neměli dostatek peněz a výbor jim dal 5000 Kčs na rekonstrukci fasád a sociálního zařízení.⁹¹ Taktéž výbor uděloval ocenění ve formě diplomů či čestných uznání za přínos městu a to nejen spolku, ale i jednotlivým členům. Takováto ocenění byla pro baráčníky hnací silou.

Posláním obce bylo mimo jiné starat se o své členy. V předchozím období 1967–1987 nekladli tachovští baráčníci takový důraz na gratulaci k významným životním jubileím svých členů. To ovšem sousedům a tetičkám vadilo. Podnět přišel v roce 1972, kdy si členové začali stěžovat, že jim nikdo nechodí přát k narozeninám, přestože v ostatních obcích je to běžné. Konšelstvo s tímto souhlasilo a od výše uvedeného roku

---

⁸⁸ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 5. 11. 1967 - 9. 2. 1972.

⁸⁹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, Záznam odpracovaných hodin.

⁹⁰ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 5. 11. 1967 - 9. 2. 1972.

⁹¹ Tamtéž.

se začala vést evidence svátků, výročí a narozenin. Na své členy brali dosud nezvyklý ohled. Když měl někdo narozeniny a pravidelně se účastnil schůzi, bylo mu popřáno osobně. Pokud však člen nebyl častým návštěvníkem svolaných sezení, byl mu zaslán dopis s gratulací na jeho adresu. Členové k tomu určení, chodili dokonce i za nemocnými do nemocnice či domů, aby mu popřáli brzkého zdraví. Pověštinou se k těmto gratulacím pořizovaly květiny a drobné dárky, což vedlo ke zvýšení výdajů.⁹² Dokonce si sousedé a tetičky mezi sebou posílali pozvánky, kterými se zvali na sousedské sezení (Obrázek 8).

Věc, která zůstala nadále neměnná, bylo čtení referátů o světovém dění na každé schůzi. Taktéž dožínky byly hlavní prioritou tachovských baráčníků. Stále se pořádali zájezdy členů do jiných baráčnických obcí a na oplátku tachovští zvali na své schůze delegáty z jiných obcí, aby se zúčastnili jejich. Schůze probíhaly i nadále v baráčnické rychtě v Tachově, kde se i přes opravy domu konaly různé akce. Právě tyto opravy na rychtě se stávaly pro baráčníky stále větší přítěží.

V letech 1967–1986 udržoval „Hraničář“ vcelku početnou základnu členů. (Tabulka 3) Nadále se baráčníci těšili z oblíbenosti u občanů, převážně díky svým akcím. Jejich dobročinnost se odrazila i v rekordním počtu hodin, které odpracovali na brigádách všeho druhu. Toto dvacetiletí se dá považovat za éru, kde baráčníci předvedli svou pracovitost a loajalitu k ostatním spoluobčanům.

5.2.3 Problémy spolku a jeho následný zánik (1987 – 2007)

Během posledních dvaceti let se v obci mnohé změnilo. Již nebylo pořádáno tolik akcí, prakticky zůstali u Josefovské zábavy, Silvestrovském večírku a Staročeském bále. Ale i nadále se zúčastňovali prvomájových pochodů, kde v průvodu nosili májku. Oslava čtyřicátého výročí se nijak nelišila od předešlých, ale nebyla při ní už taková účast, jako v minulých letech. Stejně to bylo s oslavou pětáctyřicátého, padesátého i pětapadesátého výročí (Obrázek 9). Baráčníci vždy vymysleli skromný program a pozvali si na oslavu tisk, starostu a delegáty ze spřátelených obcí. Ty vždy uvítali na rychtě hudbou a následně společně poobědvali. Často na jejich počest vystupoval tachovský dětský sbor, aby zaplnili odpolední kulturní program. K večeru zahájili

---

⁹² SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 5. 11. 1967 - 9. 2. 1972.

zábavu tombolou a až do pozdních nočních hodin se na rychtě tančilo (Obrázek 10). Šedesáté výročí už baráčníci neslavili a to z toho důvodu, že jich bylo málo a sami by na tuto oslavu nestačili.⁹³

To byl také problém tohoto dvacetiletí. Jejich členská základna zestárla, protože se do obce tolik mladých nehlásilo. Avšak fakt, že většina členů dosáhla pokročilejšího věku, byl důvodem k posílení pohřebního. Na tento druh výhody se začalo brát velmi zřetel, dle kronik byly jejich plány a ceny velmi dobře zpracované.⁹⁴

Nicméně ani pohřebné neudrželo tolik členů v obci. Po změně politického režimu mnoho lidí rozhodlo, že není nutné být ve spolku a tak jich mnoho z baráčníků vystoupilo. (Tabulka 4) Taktéž nezmizely problémy s rychtou. Baráčníci si často dopomáhali k financím tím, že pronajímali rychtu na svatby. I když si spolek stanovil, že se mezi sebou jejich členové budou chovat hezky a mile, objevilo se zde několik případů, kdy se řešili problémy s chováním několika členů. Jednou konflikt vy eskaloval i do takových rozměrů, že byl řešen přes právníky.⁹⁵

Co se týká politických projevů, které byly typické pro minulé období 1967–1986 v tachovském baráčnictvu, tak ty zcela vymizely z náplně na schůzích. Už se nevedli tolik záznamy o odpracovaných hodinách. Brigády byly pouze dobrovolné a již se neurčoval jejich normy na každý půlrok.⁹⁶

Od ostatních let se toto dvacetiletí lišilo tím, že jejich činnost postupně upadala. Sice díky změně k demokratickému režimu se oprostili od povinnosti politických projevů, avšak jejich působnost nebyla k udržení. Dalo by se říci, že už neměli finance, ani energii dále investovat do „Hraničáře“. Jejich členové stárli a v posledních letech jejich působnosti se už tolik baráčníkům nedařilo, a proto se rozhodli k ukončení. Dokonce se nekonalo ani šedesáté výročí. Pouze činnost spolku byla ukončena symbolicky v roce 2007, aby se obec dočkala kulatého výročí.

---

⁹³ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 4/12, Povolování zábav 1994–2000.

⁹⁴ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 2/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 12. 6. 1993-28. 5. 2007.

⁹⁵ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 4/12, došlé a odeslané dopisy 1957–2004.

⁹⁶ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 2/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 12. 6. 1993 - 28. 5. 2007.

5.3 *Důvod zániku*

25. srpna 2007 se shodli tachovští baráčníci, že ukončí svoji působnost. Zorganizovali poslední valné sezení s občerstvením, na kterém se rozloučili. Jejich počínání bylo oprávněné, již delší dobu se potýkali s nedostatkem členů. Jejich obec stárla, v roce 2004, kdy byla zvolena poslední rychtářka Helena Procházková, bylo v obci 49 členů. Dvěma nejstarším členům bylo 95 let a nejmladšímu bylo 60 let.⁹⁷ K tomuto „vymírání“ došlo na základě absence mladých členů, kteří neměli zájem o baráčnictvo. Navíc se tachovští baráčníci přestali tak často scházet, jak již bylo řečeno, jejich schůze se organizovaly párkrát do roka. Ukončit působení museli i kvůli situaci s jejich baráčnickou rychtou. Na tachovskou baráčnickou rychtu se složili baráčníci z okolních měst roku 1966. Tehdy se budova i s pozemkem koupila za velmi malý obnos.⁹⁸ Ale po smrti pana Sitaře, který vedl veškeré záznamy o „Hraničáři“, se nemohly najít doklady, které by dokazovaly, že rychta byla opravdu zakoupena. Navíc řízení baráčnické rychty začalo být velmi nákladné. Těch několik málo členů, kteří v obci zbyli, se muselo postarat o opravy. Město na opravy přispělo, ale i jejich zájem o rychtu upadal a baráčníci dostávali na opravu čím dál méně peněz. V posledním roce baráčníků se organizace točila jen kolem hrstky lidí, kteří už na to neměli sílu ani finanční prostředky. Proto se společně dohodli na ukončení Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově.⁹⁹

Paní Procházková shrnula poslední roky tachovských baráčníků takto: *„Najednou se všichni rozešli. Rychtář nechtěl být ve funkci a odešel, účetní Sitař umřel. Tak jsme všichni, co jsme trochu něco uměli, vyřizovali nějaké záležitosti. Jednu, dvě zábavy jsme uspořádali, abychom si něco vydělali. Nejdříve jsme nemuseli platit hudbu, ale nakonec nám zpoplatnili i ji. (...) Poté jsme to začali mít těžké. Když byl otevřený sál, tak nám do něj začali chodit bezdomovci. Všechno se to tak rozpadávalo a zůstalo to na dvou, na třech lidech a nebyly peníze. Já jsem v té době měla rakovinu a byla jsem na tom špatně. Pan Danko byl také těžce nemocen, ale scházeli jsme se. Dvacet nás*

⁹⁷ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 2/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 12. 6. 1993 - 28. 5. 2007.

⁹⁸ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 23. 7. 1963 - 8. 10. 1967.

⁹⁹ Helena Procházková – ústní sdělení (bývalá členka baráčnického spolku v Tachově, U Penzionu 1711, Tachov) dne 11. října 2012.

bylo, ale byly časy, kdy nás bylo i 128. Najednou nám pak všichni řekli, že to nebudou dělat. Baráčníků byla škoda, ale už se to nedalo dělat, protože jsme byli všichni dost staří. Navíc nám tam akorát docházeli bezdomovci a většinou nám vzali všechny doklady a spálili je, aby si zatopili.“¹⁰⁰

Zánik byl nevyhnutelný, nicméně je obdivuhodné, jak dlouho tachovští baráčníci vydrželi. I tak malá baráčnická obec, kterou měl Tachov, dokázala působit šedesát let. Základem však byli lidé, kteří byli ochotni ve svém volném čase organizovat baráčnické aktivity.

5.4 Významní funkcionáři

Počet členů v tachovské baráčnické obci čítal až několik stovek. Vést takto početnou skupinu lidí bylo značně obtížné. Na postu rychtáře se za šedesát let vystřídalo mnoho osob, ať už mužů či žen. Někteří konšelé své funkce zastávali opakovaně, někteří jen krátce. Přesný výčet osob, které oficiálně zastávaly nejvyšší post a řídily obec, je uveden v tabulce v příloze (Tabulka 5).

Zakladatelem tachovských baráčníků se stal Karel Holeček a jeho syndikem byl ustanoven Jan Kos, který je považován za spoluzakladatele obce. Karel Holeček společně s Janem Kosem představili myšlenky baráčnictva Tachovu a oficiálně založili tachovský baráčnický spolek. Uvést baráčnickou obec do chodu by Holeček nebyl schopen bez pomoci ostatních členů. Historicky první konšelstvo, které bylo oficiálně zvoleno 9. listopadu 1947, se podílelo na vzniku baráčníků v Tachově. Začátek pro ně nebyl tolik složitý, protože měli podporu mnohých obyvatel, kteří se po založení obce přihlásili k členství. Jejich zásluhy jim nemohly být odepřeny. Karel Holeček se stal symbolem „otce zakladatele“ tachovských baráčníků.

Syndik a později také rychtář Jan Kos si zasloužil čestné uznání. U baráčnictva působil úctyhodnou dobu a na deset let se stal rychtářem.¹⁰¹ Přestože podle záznamů z kronik vyplývá, že byl oficiálně rychtářem pouze osm a půl roku, ostatní členové ho vnímali, jako by řídil jejich obec společně s dalším rychtářem Františkem Pohankou

---

¹⁰⁰ Helena Procházková – ústní sdělení (bývalá členka baráčnického spolku v Tachově, U Penzionu 1711, Tachov) dne 11. října 2012.

¹⁰¹ SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, kandidátky.

ještě dva roky navíc. Neoficiálně byl Jan Kos nejdéle působícím rychtářem, avšak z kandidátek vyplynulo, že o toto prvenství se oficiálně dělili dva členové, kteří v obci působili devět let. Jimi byli Jan Holakovský a Karel Holeček (Tabulka 6). Jan Kos se čestného uznání dočkal in memoriam.¹⁰²

6 Závěr

České baráčnictvo vzniklo ke konci 19. století jako jeden z českých spolků, jejichž cílem bylo obnovit staročeské zvyky a tradice. Vytvoření těchto spolků vyplynulo ze situace, kdy se z měst vytrácela tradiční atmosféra venkova. Z obavy, aby se tyto zvyklosti nadobro nevytratily z paměti českých občanů, pořádaly průvody a akce, při kterých veřejnost mohla shlédnout historické rekonstrukce českých obyčejů a slavností. V začátcích jim jejich program ztěžovalo to, že samotná česká společnost nejevila o jejich snahy zájem a dokonce se stali terčem posměchu. Baráčníci nedbali na počáteční nezdary a díky rostoucí členské základně a finančních prostředků nechali vystavět českou menšinovou školu ve Věžovaté Pláni v Pošumaví. Tímto charitativním počinem si získali na svou stranu české obyvatelstvo, avšak si zneprátelili Němce žijící v českém pohraničí. Práci baráčníků znepríjemnila i první světová válka. I když sami strádali, neopomínali na svou baráčnickou myšlenku, tedy pomoci, kde je potřeba. Svou pomoc zaměřili především na vdovy po padlých vojácích. Během protektorátu sice nebyla jejich činnost zakázána, ale schůze se museli konat bez výzdob a krojů. Baráčnická aktivita přežila i totalitní období od února 1945 po „sametovou revoluci“ v roce 1989, snad jen díky tomu, že se jejich náplň považovala za národopisnou. Od roku 1989 se baráčnictvo potýká s problémem úbytku členů.

Tachovští baráčníci by se dali zařadit ke spolkům, které vznikly později. Zatímco v českých zemích se zrodila řada baráčnických obcí ještě na konci 19. století, tachovští občané založili svůj spolek až v roce 1947. Myšlenku baráčníků přinesl do Tachova Karel Holeček při doosidlování pohraničí po odsunu Němců. Svou první schůzi měla Vlastenecko-dobročinná obec baráčnická v Tachově 21. září 1947. Ještě před seděním se několik nadšenců dohodlo, že sepíší myšlenku baráčnictva a odeslali ji ke schválení náležitému orgánu. Po ustanovení prvního konšelstva, mohli baráčníci

---

¹⁰² SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 - 7. 9. 1952.

oficiálně začít s představením jejich myšlenky v Tachově. Ohlas byl velký, členů neustále přibývalo a lidé se rádi účastnili jejich zábav. V roce 1950 museli změnit svou koncepci, protože jim bylo z Veleobce v Praze posláno nařízení, které měnilo charakter všech baráčníků na českém území. „Hraničář“ dostal za úkol, aby pozměnil své původní stanovy podle vzoru Veleobce. Náplní jejich aktivit byla i práce budovatelská a národně vzdělávací. Během sousedských sedění se četli referáty o dění ve světě, o kultu Stalina či o situaci v českém soudnictví. To pro baráčníky byla novinka, protože do této doby se starali pouze o charitativní činnost a politické záležitosti se jich tolik netýkali. Během schůzek se objevovali neohlášení lidé, kteří kontrolovali průběh sezení. I přes tyto kontroly se tachovští baráčníci nikdy nestali terčem kritiky ze strany Okresního národního výboru v Tachově. Naopak. Spolek se účastnil prvomájových pochodů a vždy byl nedílnou součástí největších historických oslav v Tachově – husitských slavností. Taktéž pomáhali s brigádami všeho druhu po celém Tachově a jeho okolí. Poté co uspořádali oslavy dvacetiletého výročí, dostali se velmi výrazně do podvědomí tachovských občanů, hlavně proto, že se v Tachově díky jejich iniciativě představilo asi dva tisíce krojovaných baráčníků, ze všech koutů země. Díky této akci se stalo dvacáté výročí nejvýraznější zábavou v celé historii „Hraničáře“. Řada občanů se přidávala do jejich spolku, protože se jim zalíbila jejich myšlenka. Důležitým důvodem, proč se také do obce hlásili, bylo to, že měli velmi výhodné podmínky v pohřebním odboru. Smyslem pohřebního bylo, že pokud jeden z členů zemřel, byla jeho pozůstalým předána finanční částka. Tento peněžitý obnos byl určen na náklady za pohřeb, čímž značně usnadňovali pozůstalým situaci v těžkých chvílích.

Díky těmto výhodám rostl zájem o vstoupení do spolku. Rekordního počtu členů se „Hraničář“ dočkal v roce 1961, kdy se rozrostl o 301 členů. Bohužel od tohoto roku počet sousedů a tetiček klesal a řady baráčníků se prořídli. Poslední dvacetiletí spolku (1987–2007) se neslo v nešťastném duchu. Řešili úbytek členstva a jejich rychta, kterou si zakoupili v roce 1966, se postupně rozpadala a vyžadovala velké množství oprav. Jejich finanční situace se zhoršovala, členové stárli a nová mladá síla, která byla velmi potřebná, nepřicházela. Proto se posledních několik baráčníků rozhodlo, že 25. srpna 2007 ukončí svou činnost a předala veškeré své dokumenty, obecní prapor a kroje do muzea v Tachově.

Během svého trvání se na postu rychtáře, tedy nejdůležitějšího člena obce, který vedl celý spolek, vystříдалo celkem 14 osob. Mezi nimi je možné nalézt osoby, které svoji funkci vykonávaly náležitě a svědomitě. Příkladnou osobou se stal Jan Kos, který si získal velkou oblibu u všech členů v obci. Karel Holeček, který se stal zakladatelem tachovského baráčnictva taktéž v obci setrval dlouhou dobu a to i na postu rychtáře.

Vlastenecko-dobročinná obec baráčnická v Tachově byla malou součástí velkého celku sdružených baráčnických obcí. Jedním z cílů této práce bylo zmapovat, jak moc se od ostatního baráčnictva lišila. Každá obec tohoto rozsáhlého spolku byla v něčem originální. Tachovští baráčníci se řadili, co do počtu členů, mezi malé obce. Nesdružovali pod sebou žádné další baráčnické spolky, pouze s nimi ochotně spolupracovali. Na rozdíl od mnoha větších obcí, „Hraničář“ neměl až tak velkou míru „autonomie“. Veškeré rozhodnutí, které udělali (pořádání větších akcí, změny atd.), museli nejprve oznámit a následně prodiskutovat se svou nadřízenou baráčnickou obcí v Kročehlavech. Ta většinou nikdy neměla námitek a zábavy tachovským baráčníkům povolovala. Avšak na to, jak malá tato obec byla, měla velmi dobře propracovaný systém pohřebního odboru, který si chválili i členové v Kročehlavech. Taktéž se „Hraničář“ lišil i v pořádání schůzí. Zatímco v jiných baráčnických obcích podávali staročeskou poctu už během příchodu členů na sezení, tachovští ji vždy podávali během přestávky. Dále se lišila píseň, která byla baráčníky zpívána na konci sezení. Mezi baráčníky byla rozšířená *baráčnická hymna*, avšak při ukončení sezení se v Tachově zpívala píseň *Čechy krásné, Čechy mé*. Při volbě konšelstva na zasedání se „Hraničář“ snažil, aby tato volba byla vykonávána vždy na začátku roku, ale kupříkladu v Kolíně se dohodli, že volba jejich konšelstva bude probíhat přibližně v den, kdy slaví svátek Václav. Z toho vyplývá, že regule se nevytvářely pro všechny obce stejně, ale každá obec si je upravila podle svých možností. Ovšem myšlenka baráčníků musela být zachována. Vnější vlivy působily na všechny baráčníky stejnou mírou. Celá Veleobec musela udělat mnoho ústupků například po únoru 1945 a stejně na tom byla i tachovská baráčnická obec. I když se všechny obce často od sebe v detailech lišily, jeden problém řeší do současnosti a tím je úbytek členstva. Mladí se mezi baráčníky už tolik nehlásí a dochází ke „stárnutí“ spolků. Tachovští baráčníci tomuto problému podleli v roce 2007, kdy svou činnost ukončili.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat archivní prameny, které se týkají tachovského baráčnictva a na základě této analýzy podat definici tachovského baráčnického spolku. Přestože mnoho pramenů bylo zničeno, studie popsala vše podstatné, co se dělo od jejich založení až do nevyhnutelného zániku. Za přínos bakalářské práce může být považována skutečnost, že byl podrobně zpracován celý, prozatím nezpracovaný fond Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově, který je uložen v tachovském archivu. Nikdo zatím v tomto fondu žádné informace nevyhledával. Práce se však nezabývala jen historií tohoto spolku. Věnovala se vnitřním fungováním obce, jejich pravidly a srovnala tři odlišné dvacetileté etapy, kterými si tachovští baráčníci prošli. Mimo jiné průběžně srovnávala „Hraničáře“ s jinými baráčnicemi obcemi. Neopomněla také důležité osobnosti, které se zasloužili o vznik obce, a taktéž se zabírala akcemi, které tento spolek pořádal. Výroční ale i ostatní zábavy se ukázaly jako výborný prostředek k prezentaci staročeských zvyků a tradic. V době svého největšího rozkvětu pořádali tachovští baráčníci akce, kterých se zúčastnilo i několik tisíc krojovaných baráčníků, čímž dopomohli k tomu, že se město Tachov mohlo výrazněji prezentovat.

7 Seznam použité literatury

7.1 Nepublikované prameny

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 5. 10. 1952 – 28. 5. 1958.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 8. 6. 1958 – 4. 5. 1963.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 23. 7. 1963 – 8. 10. 1967.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 5. 11. 1967 – 9. 2. 1972.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 7. 5. 1972 – 7. 12. 1980.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 2/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 11. 1. 1981 – 8. 5. 1993.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 2/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 12. 6. 1993 – 28. 5. 2007.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 1983-1987.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Doklady k slavnosti 40. výročí obce 1957 – 2003.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 4/12, Došlé a odeslané dopisy 1957 – 2004.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 5/12, Fotografie členů obce.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 4/12, Fotografie ze slavnosti dne 19. června 1977 pořádané k oslavě 30 let trvání obce Hraničář Tachov.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Kandidátky.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Kupní smlouva na novou baráčnickou rychtu, byt na rychtě 1962–
2002.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Pamětní kniha.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Plány.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 5/12, Pokladní doklady 1996–2001.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 4/12, Povolování zábav 1994–2000.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Pozvánky na schůze.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Program veleobce 1950.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Programy.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Regule 1947.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Směrnice pohřebního odboru obce v Kročehlavech.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Výměr.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Vzory slibů, projevů, písně.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 3/12, Záznam odpracovaných hodin.

SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“
Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce
„Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 – 7. 9. 1952.

7.2 Denní tisk

Tachovská jiskra, 2. června 1967, r. XVIII, č. 22.

Tachovská jiskra, 18. června 1992, r. II, č. 25.

Tachovská jiskra, 2. července 1992, r. II, č. 27.

Tachovská jiskra, 2. července 1997, r. VII, č. 27.

Chebský deník, 12. dubna 2001, r. X, č. 73.

7.3 Rozhovory s pamětníci

Helena Procházková (bývalá členka baráčnického spolku v Tachově, U Penzionu
1711, Tachov) dne 11. října 2012.

Jaroslava Kořenová (bývalá členka baráčnického spolku v Plzni, Nová Kubice 11, okres Domažlice) dne 12. srpna 2012.

7.4 Publikace

EFMERTO VÁ, Marcela C., *České země v letech 1848–1918*, Praha: Libri, 1998.

JANEČKOVÁ, Jitka, „Druhý život“ *Jana Sladkého Koziny v legendách a tradicích*. In *Minulostí západočeského kraje XLII*, Plzeň: albis international, 2007.

KRÁKOROVÁ, Jaroslava, ŘEHÁKOVÁ, Renáta, ŠVÉDA, Jan, *Čakovice, Miškovice, Třeboradice*, Praha: FATUM.ms, 2005.

Ottův slovník naučný: Ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí, díl III. (B – Bianchi), Praha: J. Otto, 1890.

SOUKUP, Antonín, *Vznik a působnost čsl. Baráčnictva: Staročeské zvyky a obyčeje. Proslovy a básně*, Praha, 1936.

ŠŮS, Václav, *70 let baráčníků v Radomyšli: 1939–2009*, České Budějovice, 2009

TURKOVÁ, Miloslava, *Lidové zábavy ve společenském životě města na počátku 20. století* In *Národopisná revue* 1/92.

7.5 Elektronické zdroje

<http://baracnici.sweb.cz/historie.htm>

<http://baracnici.sweb.cz/stanovy.htm>

<http://www.baracnici.cz/Historie/Prava.html>

<http://www.baracnici.qsh.cz/slovník.aspx>

8 Resumé

„Vlastenecko-dobročinná obec baráčnická“ hat in der Tschechischen Republik viele Anhänger gefunden. Diese Gruppe besteht aus Menschen, die an alten tschechischen Tradition und der Geschichte des Landes interessiert sind. Oft sind das Menschen, die versuchen, die Geschichte ihrer Region und ihrer Stadt wieder zu beleben. Sie organisieren die altschechischen Bälle wobei sie den historischen Charakter zu erhalten versuchen. Ihre Arbeit ist in jeder Region verschieden, weshalb diese Bachelorarbeit an Vlastenecko-dobročinná obec baráčnická konzentriert ist.

„Hraničář“ Tachov wurde im Jahre 1947 gegründet. Menschen gehen in diese Gruppe, weil sie alte tschechische Tradition erhalten wollten. Die Mitglieder des Vereins hatten auch viele einige große Vorzüge. Wenn eines der Mitglieder starb, mussten die Überlebenden nicht für Beerdigung bezahlen, da die Kosten vom Verein bezahlt wurden. Andere wiederum kamen zum Verein, um Bälle organisieren zu können. Vor dem zweiten Weltkrieg bildeten die Deutschen einen großen Prozentsatz der Bevölkerung. Es war deshalb, da Tachov (Tachau) nur 15 km von der deutschen Grenzen entfernt ist. Als der zweite Weltkrieg endete, musste die deutsche Bevölkerung die Stadt verlassen. Nachdem die Deutschen vertrieben wurden, folgte die Welle der Kolonisierung. In September 1947, im Jahr als der Verein gegründet wurde, gipfelte die Kolonisierung der Stadt. Die Notwendigkeit die Traditionen einzuhalten, könnten ein Impuls zur Gründung des Tachauer Vereins „Baráčníci“ sein.

Die Tachauer „Baráčníci“ beendeten ihre öffentliche Tätigkeit am 25. August 2007. Die Gründe waren außer dem Mangel von Mitgliedern und auch finanziellen Schwierigkeiten. Auch die Sitzungen wurden selten abgehalten. Alle Dokumente, die die Tachauer „Baráčníci“ archiviert haben, wurden dem Museum den Böhmisches Waldes in Tachov übergeben.

9 Přílohy

9.1 Fotografie

Obrázek 1 - Fotografie obecního praporu s tachovskými baráčníky

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 5/12, fotografie členů obce.

Obrázek 2 – Jan Kos

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, Kronika Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově 7. 5. 1972–7. 12. 1980.

Obrázek 3 – Baráčnická rychta v Tachově v roce 1977

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, Fotografie ze slavnosti dne 19. června 1977 pořádané k oslavě 30 let trvání obce Hraničář Tachov.

Obrázek 4 – Baráčnická rychta v Tachově v roce 2013

Fotografie: Petra Veselá, 2. března 2013

Obrázek 5

Baráčeknická.

Slova: BRASNA   polka   Hudba: - PAŠEK

Na cychtě na... ší   rádi se má...
Přičti se kaž... dy   co síla je

.....me,   milo ja tu posadět   a ze zpráv se dozvědět,
trá,   aby lid náš lépe žil,   z celé duše utvářil

že tu práci svou,   dobře dělá.....me
pouta bratr... ska,   ve své otěi..... ně,

a na konci coku zase chudým rozdáme.
láskou k vlasti k národu a svoji rodině.

Trio
Baráčeknik, ten má vždy jen jeden oil,
po...moci chu...dým ze všech svojich sil.
za vlast svou keá...snou Bohu děku...je,   jazyk
český a národní zvyky, nade všechno miluje.

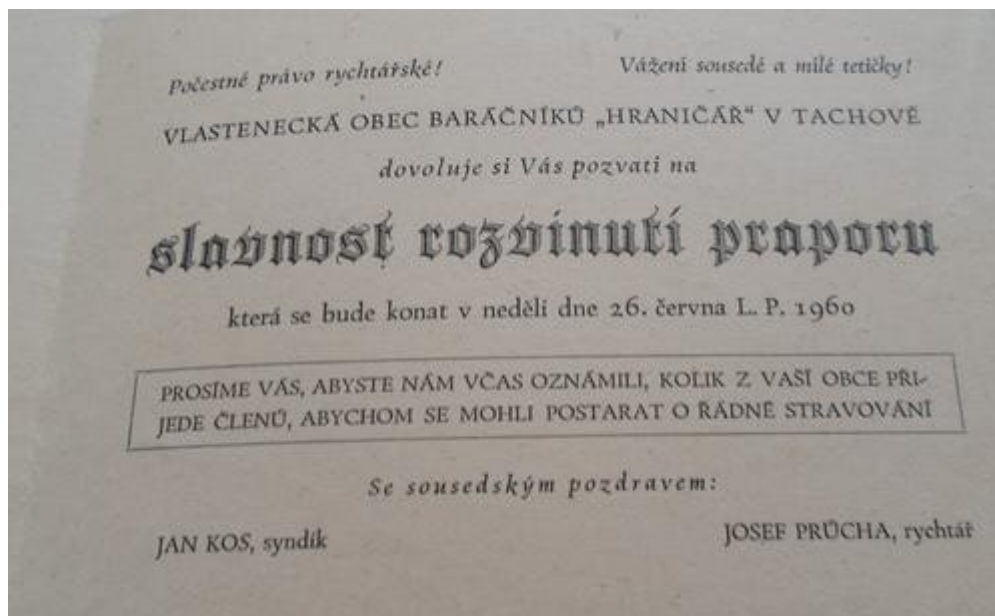
Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčeknická
„Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, vzory písní.

Obrázek 6 – Podávání staročeské pocty

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 4/12, Fotografie ze slavnosti dne 19. června 1977 pořádané k oslavě 30 let trvání obce Hraničář Tachov.

Obrázek 7 - Ukázka pozvánky na slavnost

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, pozvánky na schůze.

Obrázek 8 – Pozvánka na sousedské sezení

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 3/12, Pozvánky na schůze.

Obrázek 9 - Zasedání konšelstva při oslavě 45. výročí tachovských baráčníků ze dne 20. června 1992

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, Kronika Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově 11. 1. 1981–8. 5. 1993.

Obrázek 10 - Plakát k slavnosti 40. výročí tachovské baráčnické obce

Vlasteneckodobročinná samostatná obec baráčníků Hraničář Tachov
pořádá

 v sobotu 20. června 1987 v letním kině
pod patronátem MěNV v Tachově
v rámci letošních husitských oslav

SLAVNOST

 40. výročí založení
obce baráčníků

POŘAD SLAVNOSTI:

- 7 hodin - Vítání hostů
- 9 hodin - Slavnostní sezení v sále Lidového domu
- 12 hodin - Společný oběd
- 13 hodin - Sraz obcí před ONV, položení kytice k památníku a pak průvodem k mohyle a položení věnce
- 15 hodin - Vystoupení dětského dechového orchestru LŠU Tachov a folklórní skupiny Dudáci z Tachova za řízení Petra Mikulíka
- 17-18 hod. - Tah tombole
- 19 hodin - Taneční veselice v sále Lidového domu

Při slavnosti a večer na veselici účinkuje dechová hudba Chodovanka za řízení Jana Kestránka

---

Vstupné na slavnost 15 Kčs, na veselici 20 Kčs Srdečně zve konšelstvo

Tisk 5062 107 341000 487

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 5/12, doklady k slavnosti 40. výročí obce.

9.2 Tabulky

Tabulka 1 - Sestava prvního konšelstva Vlastenecko-dobročinné obce baráčnické „Hraničář“ v Tachově

Funkce	Jméno a příjmení
Pantatínek	Josef Eger
Rychtář	Karel Holeček
Místorychtář	Josef Průcha
Syndik	Jan Kos
Berní	Jaroslav Landergot
I. Konšel	Vojtěch Kriesmann
II. Konšel	Josef Šlauf
III. Konšel	Josef Kadlec
IV. Konšel	Květuše Dlesková
V. Konšel	Jegor Magryánsky
I. Slídil	František Krhoun
II. Slídil	Karel Hamr
Panímaminka	Landergotová
Rychtářka	Holečková st.
Šafář	Jan Dlesk
Dráb	Jindřich Kuna
Tajemnice pohřebního odboru	Holečková

Zdroj: SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 1/12, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 21. 9. 1947 – 7. 9. 1952.

Tabulka 2 - počet členů v obci v letech 1947–1966

Rok	Počet členů*	Rok	Počet členů*
1947	41	1957	278
1948	92	1958	298
1949	155	1959	298
1950	168	1960	300
1951	148	1961	307
1952	150	1962	281
1953	162	1963	280
1954	165	1964	272
1955	177	1965	269
1956	230	1966	263

*ke dni 31. prosince uvedeného roku

Zdroj: SOA v Tachově, Kroniky Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce
„Hraničář“ Tachov 1947–1967.

Tabulka 3 – počet členů v obci v letech 1967–1988

Rok	Počet členů*	Rok	Počet členů*
1967	257	1978	251
1968	257	1979	249
1969	262	1980	240
1970	264	1981	238
1971	267	1982	232
1972	257	1983	231
1973	253	1984	231
1974	248	1985	229
1975	245	1986	220
1976	250	1987	216
1977	246	1988	211

*ke dni 31. prosince uvedeného roku

Zdroj: SOA v Tachově, Kroniky Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce
„Hraničář“ Tachov 1967–1988.

Tabulka 4 – počet členů v obci ve vybraných letech

Rok	Počet členů*
1992	169
1993	120
1997	131
1998	93
2000	87
2001	84
2002	90

*ke dni 31. prosince uvedeného roku

Zdroje: SOA v Tachově, Kronika Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 1993–2007 a SOA v Tachově, Vlastenecko-dobročinná samostatná obec baráčnická „Hraničář“ Tachov, kart. 5/12, Pokladní doklady 1996 – 2001.

Tabulka 5 - Seznam představitelů obce, jejich funkce a doba působnosti

Pořadí	Funkce	Jméno a příjmení	Doba působení v obci
1.	Rychtář	Karel Holeček	1947–1956
2.	Rychtář	Josef Průcha	1956–1960
3.	Rychtář	Bohumil Skoupil	1961–1964
4.	Rychtář	Jan Zobač	1965–1967
5.	Rychtář	Jan Kos	1968–1976
6.	Rychtář	František Pohanka	1977–1979
7.	Rychtář	Jan Kos	leden 1979 – červen 1979
8.	Místorychtář	Václav Straka	červenec 1979–1980
9.	Rychtář	Uriánek František	1980–1987
10.	Rychtář	Heinz Wolf	1987–1994
11.	Rychtář	Jan Holakovský	1994–1997
12.	Rychtář	František Janega	1997–1998
13.	Rychtář	Jan Holakovský	1998–2004
14.	Místorychtář a rychtářka	Václav Roubal Helena Procházková	2004–2007

Zdroj: SOA v Tachově, Kroniky Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce „Hraničář“ Tachov 1947–2007.

Tabulka – Nejdéle působící rychtáři ve funkci

Pořadí	Jméno a příjmení	Počet let ve funkci
1.	Jan Holakovský Karel Holeček	9
2.	Jan Kos	8,5
3.	František Uriánek Heinz Wolf	7
4.	Josef Průcha	4
5.	H. Procházková + V. Roubal Bohumil Skoupil	3
6.	František Pohanka Jan Zobač	2
7.	František Janega	1
8.	Václav Straka	0,5

Zdroj: SOA v Tachově, Kroniky Vlastenecko-dobročinné samostatné baráčnické obce
„Hraničář“ Tachov 1947–2007.